

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

14. mai 2020 *

Sisukord

Õiguslik raamistik	4
Rahvusvaheline õigus	4
Liidu õigus	4
Direktiiv 2008/115	4
Direktiiv 2013/32	8
Direktiiv 2013/33	13
Ungari õigus	16
Põhiseadus	16
Varjupaigaseadus	17
2007. aasta LXXXIX riigipiiriseadus	19
Seadus kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise kohta	19
Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused	20
Kohtuasi C-924/19 PPU	20
Kohtuasi C-925/19 PPU	25
Kiirmenetlus	27
Eelotsuse küsimuste analüüs	28
Viies küsimus	28
Esimene küsimus	33

* Kohtumenetluse keel: ungari.

Teine küsimus	35
Vastuvõetavus	35
Sisuline küsimus	36
Kolmas ja neljas küsimus	40
Sissejuhatavad märkused	40
Kinnipidamise olemasolu	42
– Mõiste „kinnipidamine“	42
– Põhikohtuasjades kõne all olevad kinnipidamistingimused	43
Direktiivides 2013/32 ja 2013/33 ette nähtud kinnipidamistingimused	44
– Direktiivi 2013/32 artikkel 43	44
– Direktiivi 2013/33 artiklid 8 ja 9	46
Direktiivis 2008/115 ette nähtud kinnipidamistingimused	48
Õigusvastase kinnipidamise tagajärjed	50
Kohtukulud	52

Eelotsusetaotlus – Varjupaiga- ja sisserändepoliitika – Direktiiv 2013/32/EL – Rahvusvahelise kaitse taotlus – Artikli 33 lõige 2 – Vastuvõetamatuks tunnistamise alused – Artikkel 40 –
Korduvad taotlused – Artikkel 43 – Menetlused piiril – Direktiiv 2013/33/EL – Artikli 2 punkt h ning artiklid 8 ja 9 – Kinnipidamine – Õiguspärasus – Direktiiv 2008/115/EL – Artikkel 13 –
Tõhusad õiguskaitsevahendid – Artikkel 15 – Kinnipidamine – Õiguspärasus – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Liidu õiguse esimuse põhimõte

Liidetud kohtuasjades C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósági (Szegedi haldus- ja töökohus, Ungari) 18. detsembri 2019. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse samal päeval, menetlustes

FMS,

FNZ (C-924/19 PPU)

SA,

SA junior (C-925/19 PPU)

versus

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság,

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan, S. Rodin, P. G. Xuereb ja I. Jarukaitis, kohtunikud E. Juhász, M. Ilešič, D. Šváby, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos (ettekandja) ja N. Wahl,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikku menetlust ja 13. märtsi 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- FNZ ja FMS, esindajad: *ügyvédek* T. Kovács, B. Pohárnok ja G. Matevžič,
- SA ja SA junior, esindajad: *ügyvédek* B. Pohárnok ja G. Matevžič,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér ja M. M. Tátrai,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga, M. Condou-Durande, Z. Teleki, A. Tokár ja J. Tomkin,

olles 23. aprilli 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad järgmiste õigusnormide tõlgendamist:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT 2008, L 348, lk 98) artiklid 13, 15 ja 16;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) artiklid 6, 26, 33, 35, artikli 38 lõige 4 ning artiklid 40 ja 43;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT 2013, L 180, lk 96), artikli 2 punkt h ning artiklid 8 ja 9, ning
- Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklid 1, 4, 6, 18, 47 ja artikli 52 lõige 3.

2 Need taotlused on esitatud kahes kohtuvaidluses, millest esimese pooled on ühelt poolt FMS ja FNZ ning teiselt poolt Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (migratsiooniasjade politsei peadirektoraat, Dél-alföldi piirkonna direktoraat, Ungari) (edaspidi „migratsiooniasjades pädev esmatasandi politseiasutus“), endise nimetusega Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal Dél-alföldi Regionális Igazgatósága (immigratsiooni- ja varjupaigaamet,

Dél-alföldi piirkonna direktoraat, Ungari), ja Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (migratsiooniasjade politsei peadirektoraat, Ungari) (edaspidi „varjupaigaasjades pädev asutus“), endise nimetusega Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (immigratsiooni- ja varjupaigaamet, Ungari) (C-924/19 PPU), ja millest teise pooled on ühelt poolt SA ja SA junior ning teiselt poolt migratsiooniasjades pädev esmatasandi politseiasutus ja varjupaigaasjades pädev asutus (C-925/19 PPU), ning mille ese on nende ametiasutuste otsused, millega jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata FMSi ja FNZi ning SA ja SA juniori varjupaigataotlused, anti korraldus nad välja saata ja kehtestati neile üheks aastaks Ungari territooriumile sisenemise ja seal viibimise keeld.

- 3 Alates 1. aprillist 2020 on need kaks kohtuasja Szegedi Törvényszéki (Szegedi kohus, Ungari) pädevuses, nagu see kohus Euroopa Kohtule teatas, võtmata sealjuures tagasi eelotsuse küsimusi, mille oli esitanud Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Szegedi haldus- ja töökohus, Ungari).

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 4 Nõukogu 8. novembri 2007. aasta otsusele lisatud Euroopa Ühenduse ja Serbia Vabariigi vahelise ebaseaduslikult riigis elavate isikute tagasivõtmise lepingu (ELT 2007, L 334, lk 45; edaspidi „liidu ja Serbia vaheline tagasivõtuleping“) artikkel 3 „Kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute tagasivõtmine“ näeb ette:

„1. Serbia võtab liikmesriigi taotluse alusel käesolevas lepingus sätestamata vorminõudeid esitamata oma territooriumile tagasi kõik kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud, kes ei vasta või enam ei vasta taotluse esitanud liikmesriigi territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise kohta kehtivatele õiguslikele tingimustele juhul, kui on tõendatud või kui võib *prima facie* tõendite alusel kindlalt oletada, et isikud

- a) omavad või omasid riiki sisenemise ajal kehtivat viisat või Serbia väljaantud elamisluba või
- b) sisenesis liikmesriigi territooriumile otse ja ebaseaduslikult pärast Serbia territooriumil viibimist või selle läbimist.

[...]“.

Liidu õigus

Direktiiv 2008/115

- 5 Direktiivi 2008/115 põhjendustes 6, 13, 16, 17 ja 24 on märgitud:

„(6) Liikmesriigid peaksid tagama, et kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku riigisviibimise lõpetamine toimub õiglase ja läbipaistva korra kohaselt. Vastavalt ELi õiguse üldistele põhimõtetele tuleks käesoleva direktiivi alusel tehtavad otsused võtta vastu juhtumipõhiselt ja lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, mis tähendab, et arvesse tuleks võtta muud kui üksnes ebaseadusliku riigisviibimise asjaolu. Tagasisaatmisega seotud otsuste, nimelt tagasisaatmisotsuste, ja kui on, sisenemiskeeluotsuste ning väljasaatmisotsuste, tüüpvormide kasutamisel peaksid liikmesriigid järgima kõnealust põhimõtet ja täitma täielikult kõiki käesoleva direktiivi kohaldatavaid sätteid.

[...]

(13) Sunnimeetmete võtmisel tuleks selgesõnaliselt kohaldada proportsionaalsuse ja tulemuslikkuse põhimõtteid seoses võetud abinõude ja taotletavate eesmärkidega. [...]

[...]

(16) Väljasaatmise eesmärgil kinnipidamise kasutamist tuleks piirata ja selle suhtes tuleks kohaldada proportsionaalsuse põhimõtet seoses võetud abinõude ja taotletavate eesmärkidega. Kinnipidamine on õigustatud ainult tagasisaatmise ettevalmistamiseks või väljasaatmise läbiviimiseks ja kui leebemate sunnimeetmete võtmine ei oleks piisav.

(17) Kinnipeetud kolmandate riikide kodanikke tuleks kohelda inimlikul ja väärikal moel, austades nende põhiõigusi ning järgides rahvusvahelist ja siseriiklikku õigust. Ilma et see piiraks siseriiklike õigusaktidega reguleeritud esialgset kinnipidamist õiguskaitseorganite poolt, tuleks kinnipidamist teostada üldjuhul spetsiaalsetes kinnipidamisasutustes.

[...]

(24) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis [hartas] tunnustatud põhimõtteid.“

6 Direktiivi artikkel 3 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

3) „tagasisaatmine“ – kolmanda riigi kodaniku naasmine kas vabatahtlikult tagasipöördumiskohustust täites või sunniviisiliselt:

- tema päritoluriiki või
- transiidiriiki vastavalt ühenduse või kahepoolsetele tagasivõtulepingutele või muudele kokkulepetele või
- muusse kolmandasse riiki, millesse asjaomane kolmanda riigi kodanik otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda ning milles ta vastu võetakse;

4) „tagasisaatmisotsus“ – haldus- või kohtuotsus või -akt, millega sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigisviibimine on ebaseaduslik ja kehtestatakse või sätestatakse tagasipöördumiskohustus;

[...]“.

7 Nimetatud direktiivi artikkel 5 näeb ette:

„Käesoleva direktiivi rakendamisel võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse:

- a) lapse parimaid huve,
- b) perekonnaelu,
- c) asjaomase kolmanda riigi kodaniku tervislikku seisundit,

ning järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.“

8 Direktiivi artikkel 8 sätestab:

„1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagasisaatmisotsuse täitmiseks juhul, kui artikli 7 lõike 4 kohast tähtaega vabatahtlikuks lahkumiseks ei ole määratud või kui tagasipöördumiskohustust ei ole artikli 7 kohaselt vabatahtlikuks lahkumiseks määratud tähtaja jooksul täidetud.

[...]

3. Liikmesriigid võivad vastu võtta eraldi haldus- või kohtuotsuse või haldus- või kohtuakti, millega nähakse ette väljasaatmine.

[...]“.

9 Direktiivi 2008/115 artikli 9 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid lükkavad väljasaatmise edasi, kui:

a) see oleks vastuolus mittetagasisaatmise põhimõttega [...]

[...]“.

10 Direktiivi artikli 12 lõige 1 näeb ette:

„Tagasisaatmisotsused ja – kui need on väljastatud – sisenemiskeelud ning väljasaatmisotsused väljastatakse kirjalikult ning nendes põhjendatakse otsuse aluseks olevaid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid ja esitatakse teave kättesaadavate õiguskaitsevahendite kohta.“

11 Direktiivi artikkel 13 „Õiguskaitsevahendid“ näeb ette:

„1. Kolmanda riigi kodanikule võimaldatakse tõhusad õiguskaitsevahendid artikli 12 lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsuste vaidlustamiseks või nende läbivaatamise taotlemiseks pädevas kohtu- või haldusasutuses või pädevas organis, mis koosneb liikmetest, kes on erapooletud ja kelle sõltumatus on tagatud.

2. Lõikes 1 nimetatud pädeval asutusel või organil on volitused vaadata läbi artikli 12 lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsused, sealhulgas võimalus nende täitmine ajutiselt peatada, välja arvatud juhul, kui siseriikliku õiguse kohaselt juba kohaldatakse ajutist peatamist.

3. Kolmanda riigi kodanikul on võimalus saada õiguslast nõu, määrata oma seaduslik esindaja ja saada vajadusel keelelist abi.

4. Liikmesriigid tagavad, et taotlusel võimaldatakse vajalik tasuta õigusabi ja/või esindaja teenuseid kooskõlas asjaomaste õigusabiga seotud siseriiklike õigusaktide või eeskirjadega, milles võidakse sätestada, et sellise tasuta õigusabi ja/või esindaja teenuse osas kehtivad [nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiiv 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT 2005, L 326, lk 13)] artikli 15 lõigetes 3 kuni 6 sätestatud tingimused.“

12 Direktiivi 2008/115 artikkel 15 „Kinnipidamine“ näeb ette:

„1. Kui muid piisavaid, kuid leebemaid sunnimeetmeid ei ole konkreetsel juhul võimalik tulemuslikult kohaldada, võivad liikmesriigid kinni pidada ainult kolmanda riigi kodaniku, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust tagasisaatmise ettevalmistamiseks ja/või väljasaatmise läbiviimiseks, eelkõige kui:

- a) on olemas põgenemise oht või
- b) asjaomane kolmanda riigi kodanik hoiab kõrvale tagasisaatmise ettevalmistamisest või väljasaatmisest või takistab neid.

Iga kinnipidamine on võimalikult lühike ja see kestab ainult seni, kuni kestab väljasaatmise korraldamine, ning see viiakse ellu nõuetekohase hoolsusega.

2. Kinnipidamise rakendamise otsustavad haldusasutused või kohtuorganid.

Kinnipidamine otsustatakse kirjalikult koos faktiliste ja õiguslike asjaolude esitamisega.

Kui kinnipidamise on otsustanud haldusasutused, liikmesriigid:

- a) näevad ette kas kinnipidamise õiguspärasuse kiire kohtuliku läbivaatamise võimalikult kiiresti alates kinnipidamise algusest;
- b) või annavad asjaomasele kolmanda riigi kodanikule õiguse taotleda menetlust, mille kohaselt tema kinnipidamise õiguspärasus vaadatakse võimalikult kiiresti kohtulikult läbi alates vastava menetluse käivitamisest. Sellisel juhul teavitavad liikmesriigid asjaomast kolmanda riigi kodanikku viivitamatult sellise menetluse taotlemise võimalusest.

Kui kinnipidamine on seadusvastane, vabastatakse asjaomane kolmanda riigi kodanik viivitamatult.

3. Igal juhul vaadatakse kinnipidamine läbi mõistlike ajavahemike möödudes kas asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotlusel või *ex officio*. Pikaajalise kinnipidamise korral toimub läbivaatamine kohtuasutuse järelevalve all.

4. Kui ilmneb, et väljasaatmine ei ole enam mõistlik õiguslikel või muudel kaalutlustel või lõikes 1 sätestatud tingimused enam ei kehti, ei ole kinnipidamine enam õigustatud ning asjaomane isik vabastatakse viivitamatult.

5. Kinnipidamine kestab seni, kuni on täidetud lõikes 1 sätestatud tingimused ning kuni see on vajalik eduka väljasaatmise tagamiseks. Iga liikmesriik sätestab kinnipidamise piiratud kestuse, mis ei tohi ületada kuut kuud.

6. Liikmesriigid ei tohi lõikes 5 osutatud ajavahemikku pikendada, välja arvatud piiratud ajavahemiku puhul, mis ei ületa siseriikliku õiguse kohaselt veel kahteteist kuud, kui hoolimata nende mõistlikest jõupingutustest on tõenäoline, et väljasaatmise viibimise põhjuseks on:

- a) asjaomase kolmanda riigi kodaniku koostöö puudumine või
- b) kolmandatest riikidest vajalike dokumentide hankimise viibimine.“

13 Sama direktiivi artikkel 16 „Kinnipidamistingimused“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kinnipidamist teostatakse üldjuhul spetsiaalses kinnipidamisasutustes. Kui liikmesriigil ei ole võimalik pakkuda majutust spetsiaalses kinnipidamisasutuses ja ta peab kasutama majutamist vanglas, eraldatakse kinnipeetud kolmanda riigi kodanikud tavalistest vangidest.

2. Kinnipeetud kolmanda riigi kodanikel võimaldatakse soovi korral võtta õigeaegselt ühendust nii seaduslike esindajate, pereliikmete ja pädevate konsulaaresindustega.

3. Erilist tähelepanu pööratakse haavatavate isikute olukorrale. Võimaldatakse esmaabi ja haiguste põhiravi.

4. Asjaomastel ja pädevatel riiklikel, rahvusvahelistel ja valitsusvälistel organisatsioonidel ja asutustel on võimalus külastada lõikes 1 osutatud kinnipidamisasutusi, kui neid kasutatakse kolmandate riikide kodanike kinnipidamiseks käesoleva peatüki kohaselt. Selliste külastuste puhul võib nõuda loa olemasolu.

5. Kinnipeetud kolmanda riigi kodanikke teavitatakse süstemaatiliselt kinnipidamisasutuses kehtestatud eeskirjadest ning kinnipeetavate õigustest ja kohustustest. See teave hõlmab teavet nende siseriiklike õigusaktide kohase õiguse kohta võtta ühendust lõikes 4 osutatud organisatsioonide ja asutustega.“

Direktiiv 2013/32

14 Direktiivi 2013/32 põhjendustes 34 ja 38 on märgitud:

„(34) Rahvusvahelise kaitse vajaduste hindamise menetlus peaks olema selline, mis võimaldaks pädevatel ametiasutustel rahvusvahelise kaitse taotlusi põhjalikult läbi vaadata.

[...]

(38) Paljud rahvusvahelise kaitse taotlused esitatakse liikmesriigi piiril või transiiditsoonis enne taotleja riiki lubamise otsust. Liikmesriigid peaksid olema võimelised sätestama taotluse vastuvõetavuse ja/või sisulise läbivaatamise korra, mis võimaldaks otsustada taotluse üle selgelt määratletud asjaolude korral kohapeal.“

15 Direktiivi artikkel 2 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

c) „taotleja“ – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille kohta ei ole lõplikku otsust veel tehtud;

[...]

e) „lõplik otsus“ – otsus selle kohta, kas kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule antakse pagulasseisund või täiendava kaitse seisund [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta] direktiivi 2011/95/EL[, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9),] alusel, ning mille suhtes ei kohaldata

enam käesoleva direktiivi V peatükist tulenevat õiguskaitsevahendit, olenemata sellest, kas õiguskaitsevahendil on toime, mis võimaldab taotlejal jääda asjaomastesse liikmesriikidesse kuni otsuse tegemiseni;

- f) „menetlev ametiasutus“ – liikmesriigi kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan, kes vastutab rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eest ning on pädev tegema sellistes juhtumites esimese astme otsuseid;

[...]

- q) „korduv taotlus“ – täiendav rahvusvahelise kaitse taotlus, mis esitatakse pärast eelmise taotluse kohta lõpliku otsuse tegemist, sealhulgas juhud, mil taotleja on oma taotluse selgesõnaliselt tagasi võtnud, ja juhud, mil menetlev ametiasutus on taotluse pärast selle artikli 28 lõike 1 kohast kaudset tagasivõtmist tagasi lükanud.“

16 Direktiivi 2013/32 artikkel 6 „Juurdepääs menetlusele“ näeb ette:

„1. Kui isik esitab rahvusvahelise kaitse taotluse asutusele, kellel on siseriikliku õiguse kohane pädevus registreerida selliseid taotlusi, registreeritakse taotlus hiljemalt kolme tööpäeva möödumisel taotluse esitamisest.

Kui rahvusvahelise kaitse taotlus esitatakse muudele asutustele, kes tõenäoliselt võivad selliseid taotlusi saada, ent kellel puudub siseriikliku õiguse kohane pädevus selliseid taotlusi registreerida, tagavad liikmesriigid, et registreerimine toimub hiljemalt kuue tööpäeva möödumisel taotluse esitamisest.

Liikmesriigid tagavad, et muudel asutustel, kes tõenäoliselt võivad rahvusvahelise kaitse taotlusi saada, näiteks politseil, piirivalvel, sisserändeasutustel ja kinnipidamisasutuste töötajatel on asjakohane teave ning nende töötajad saavad oma tööülesannetele ja kohustustele vastavat vajalikul tasemel koolitust ning juhiseid taotlejate teavitamiseks, kuhu ja kuidas saab rahvusvahelise kaitse taotlusi esitada.

2. Liikmesriigid tagavad, et rahvusvahelise kaitse taotluse esitanud isikul on tegelik võimalus esitada see võimalikult kiiresti. Kui taotleja taotlust ei esita, võivad liikmesriigid vastavalt kohaldada artiklit 28.

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, võivad liikmesriigid nõuda rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist isiklikult ja/või kindlaksmääratud kohas.

4. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, loetakse rahvusvahelise kaitse taotlus esitatuks, kui asjaomase liikmesriigi pädevad asutused on saanud taotleja esitatud vormi või, kui see on ette nähtud siseriikliku õigusega, ametliku aruande.

5. Kui rahvusvahelise kaitse taotlemine korraga suure hulga kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute poolt muudab lõikes 1 sätestatud tähtajast kinnipidamise praktikas väga raskeks, võivad liikmesriigid ette näha kõnealuse tähtaja pikendamise kümne tööpäevani.“

17 Nimetatud direktiivi artikkel 26 „Kinnipidamine“ näeb ette:

„1. Liikmesriigid ei pea isikut kinni ainult sel põhjusel, et ta on taotleja. Taotleja kinnipidamise alused ja tingimused ning kinnipeetud taotleja tagatised on kooskõlas direktiiviga [2013/33].

2. Kui taotlejat peetakse kinni, tagavad liikmesriigid võimaluse asja kiireks kohtulikuks läbivaatamiseks vastavalt direktiivile [2013/33].“

18 Sama direktiivi artikkel 33 „Vastuvõetamatud taotlused“ sätestab:

„1. Lisaks juhtudele, kus taotlust ei vaadata läbi vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta] määrusele (EL) nr 604/2013[, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31)], ei ole liikmesriigid kohustatud hindama, kas taotleja vastab rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele vastavalt direktiivile [2011/95], kui taotlust peetakse vastavalt käesolevale artiklile vastuvõetamatuks.

2. Liikmesriigid võivad pidada rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks ainult juhul, kui:

- a) mõni teine liikmesriik on andnud rahvusvahelise kaitse;
- b) vastavalt artiklile 35 peetakse taotleja esimeseks varjupaigariigiks riiki, mis ei ole liikmesriik;
- c) vastavalt artiklile 38 peetakse taotleja jaoks turvaliseks kolmandaks riigiks riiki, mis ei ole liikmesriik;
- d) taotlus on korduv taotlus, mille puhul ei ole tuvastatud ega taotleja poolt esitatud uusi dokumente ega tõendeid seoses selle läbivaatamisega, kas taotlejat on võimalik käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna direktiivi [2011/95] alusel; või
- e) taotleja ülalpeetav esitab taotluse pärast seda, kui ta on vastavalt artikli 7 lõikele 2 nõustunud oma juhtumi läbivaatamisega tema nimel esitatud taotluse raames ning puuduvad ülalpeetava olukorraga seotud asjaolud, mis õigustaksid eraldi taotluse esitamist.“

19 Direktiivi 2013/32 artikkel 35 „Esimese varjupaigariigi mõiste“ on sõnastatud järgmiselt:

„Riiki saab pidada konkreetse taotleja esimeseks varjupaigariigiks juhul, kui:

- a) taotleja on seal riigis pagulaseks tunnistanud ja ta saab ennast selle riigi kaitse alla anda või
- b) tal on muul viisil selle riigi piisav kaitse, sealhulgas kohaldatakse seal tema suhtes tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet,

tingimusel et see riik võtab ta tagasi.

Esimese varjupaigariigi mõiste kohaldamisel taotleja konkreetse olukorra suhtes võivad liikmesriigid võtta arvesse artikli 38 lõiget 1. Taotlejal lubatakse vaidlustada esimese varjupaigariigi mõiste kohaldamine temaga seonduvaid konkreetseid asjaolusid silmas pidades.“

20 Sama direktiivi artikkel 38 „Turvalise kolmanda riigi mõiste“ näeb ette:

„1. Liikmesriigid võivad kohaldada turvalise kolmanda riigi mõistet ainult juhul, kui pädevad ametiasutused on veendunud, et taotlejat koheldakse asjaomases kolmandas riigis kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

- a) taotleja elu ja vabadus ei ole ohus rassi, usu, rahvuse, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste tõekspidamiste tõttu;
- b) puudub direktiivis [2011/95] kindlaks määratud suure kahju oht;

- c) riigis austatakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet vastavalt [Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsioonile (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)), mida on täiendatud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga];
- d) riigis austatakse rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud keeldu saata isikut tagasi, kui sellega rikutaks isiku õigust kaitsele piinamise või muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise eest ning
- e) isikul on võimalus taotleda pagulasseisundit ning pagulaseks tunnistamise korral saada kaitset vastavalt [Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsioonile (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954))], mida on täiendatud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga].

2. Turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamise suhtes kohaldatakse siseriiklikes õiguses sätestatud eeskirju, kaasa arvatud:

- a) eeskirjad, mis nõuavad taotleja ja asjaomase kolmanda riigi vahelist sidet, mille alusel oleks isikul mõistlik minna asjaomasesse riiki;
- b) eeskirjad, mis käsitlevad meetodeid, mille alusel pädevad ametiasutused veenduvad, et turvalise kolmanda riigi mõistet saab kohaldada konkreetse riigi või konkreetse taotleja suhtes. Sellised meetodid hõlmavad riigi turvalisuse hindamist igal konkreetset juhul konkreetse taotleja seisukohast ja/või üldiselt turvaliseks peetavate riikide kindlaksmääramist siseriiklikul tasandil;
- c) eeskirjad, mis vastavalt rahvusvahelisele õigusele võimaldavad individuaalselt hinnata, kas asjaomane kolmas riik on konkreetse taotleja seisukohast turvaline, ning mille alusel on taotlejal vähemalt õigus vaidlustada turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamist põhjendusel, et kolmas riik ei ole tema konkreetset olukorda silmas pidades turvaline. Taotlejal lubatakse ka vaidlustada punkti a kohase enda ja kolmanda riigi vahelise sideme olemasolu.

[...]

4. Kui kolmas riik ei luba taotlejal oma territooriumile siseneda, tagavad liikmesriigid juurdepääsu menetlusele vastavalt II peatükis kirjeldatud üldpõhimõtetele ja tagatistele.

[...]“.

21 Direktiivi 2013/32 artikkel 40 „Korduv taotlus“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui liikmesriigis rahvusvahelist kaitset taotleb isik esitab samas liikmesriigis täiendavaid selgitusi või korduva taotluse, vaatab asjaomane liikmesriik need täiendavad selgitused või korduva taotlusega kaasnevad dokumendid läbi eelneva taotluse läbivaatamise raames või läbivaatamisele kuuluva otsuse või edasikaebuse läbivaatamise raames, kui pädevad ametiasutused saavad selle raames võtta arvesse ja kaaluda kõiki täiendavate selgituste või korduva taotlusega kaasnevaid dokumente.

2. Selleks et teha artikli 33 lõike 2 punkti d kohane otsus rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetavuse kohta, tuleb korduvate rahvusvahelise kaitse taotluste puhul esmalt kontrollida, kas on tuvastatud või kas taotleja on esitanud uusi dokumente või tõendeid, mis aitavad kindlaks teha, kas taotlejat on võimalik käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna direktiivi [2011/95] alusel.

3. Kui käesoleva artikli lõikes 2 osutatud esmase kontrollimise tulemusel jõutakse järeldusele, et on tuvastatud või taotleja on esitanud uusi dokumente või tõendeid, mis olulisel määral suurendavad tõenäosust, et taotlejat saab käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna direktiivi [2011/95] alusel, vaadatakse taotlus uuesti läbi vastavalt II peatükile. Liikmesriigid võivad ette näha ka muid põhjuseid korduva taotluse uuesti läbivaatamiseks.

4. Liikmesriigid võivad ette näha, et taotlus vaadatakse uuesti läbi ainult juhul, kui asjaomane taotleja ei saanud temast mitteolenevatel põhjustel eelneva menetluse käigus tõendada käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud asjaolusid, eelkõige juhul, kui ta kasutab artikli 46 kohast õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

5. Kui korduvat taotlust ei vaadata käesoleva artikli kohaselt uuesti läbi, peetakse seda vastavalt artikli 33 lõike 2 punktile d vastuvõetamatuks.

6. Käesolevas artiklis osutatud menetlust võib kohaldada ka:

- a) ülalpeetava suhtes, kes esitab taotluse pärast seda, kui ta on vastavalt artikli 7 lõikele 2 nõustunud oma juhtumi läbivaatamisega tema nimel tehtud taotluse raames, ja/või
- b) vallalise alaealise suhtes, kes esitab taotluse pärast seda, kui tema nimel on artikli 7 lõike 5 punkti c kohaselt esitatud taotlus.

Sellistel juhtudel tehakse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud esmase kontrolli käigus kindlaks, kas ülalpeetava või vallalise alaealise olukorraga on seotud asjaolusid, mis õigustaksid eraldi taotluse esitamist.

7. Kui isik, kelle suhtes kuulub täitmisele määruse [nr 604/2013] kohane üleandmisotsus, esitab üleandvas liikmesriigis täiendavaid selgitusi või korduva taotluse, vaatab sellised täiendavad selgitused või korduva taotluse kooskõlas käesoleva direktiiviga läbi selles määruuses määratletud vastutav liikmesriik.“

22 Direktiivi 2013/32 artikkel 43 „Menetlused piiril“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid võivad vastavalt II peatükis sätestatud üldpõhimõtetele ja tagatistele ette näha menetlused, mille alusel otsustatakse liikmesriigi piiril või transiiditsoonis:

- a) seal esitatud taotluste vastuvõetavuse üle artikli 33 kohaselt ja/või
- b) taotluse sisu üle artikli 31 lõike 8 kohase menetluse korral.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 sätestatud menetluste raames vastuvõetavad otsused tehakse mõistliku aja jooksul. Kui otsust pole nelja nädala jooksul vastu võetud, lubatakse taotlejal siseneda liikmesriigi territooriumile, et tema taotluse saaks läbi vaadata vastavalt käesoleva direktiivi muudele sätetele.

3. Juhul kui korraga saabub palju kolmanda riigi kodanikke või kodakondsuseta isikuid, kes esitavad rahvusvahelise kaitse taotluse piiril või transiiditsoonis, mistõttu on lõike 1 kohaldamine praktikas võimatu, võib neid menetlusi kohaldada ka sel juhul ja seni, kui kõnealused kolmanda riigi kodanikud või kodakondsuseta isikud on normaalsel tingimustel majutatud piiri või transiiditsooni lähedusse.“

Direktiiv 2013/33

23 Direktiivi 2013/33 põhjendus 17 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis sätestatud kinnipidamise alused ei piira muude kinnipidamise aluste, sealhulgas kriminaalmenetluse raames siseriikliku õiguse kohaste kinnipidamisaluste kohaldamist, mis ei ole seotud kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotlusega.“

24 Direktiivi artikkel 2 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) „taotleja“ – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille suhtes ei ole lõplikku otsust veel tehtud;

[...]

g) „materiaalsed vastuvõtutingimused“ – vastuvõtutingimused, mis hõlmavad majutust, toitu ja rõivaid, mida antakse loonusena või rahaliste toetuste või kupongidena või nende kolme kombinatsioonina, ning päevaraha;

h) „kinnipidamine“ – liikmesriigi korraldusel taotleja hoidmine teatavas kohas, kus taotlejalt on võetud liikumisvabadus;

[...]“.

25 Nimetatud direktiivi artikli 7 „Elukoht ja liikumisvabadus“ kohaselt:

„1. Taotlejad võivad liikuda vabalt vastuvõtva liikmesriigi territooriumil või kõnealuse liikmesriigi poolt neile määratud alal. See kindlaksmääratud ala ei mõjuta eraelu puutumatust ning lubab tagada piisava juurdepääsu kõikidele käesolevast direktiivist tulenevatele hüvedele.

2. Liikmesriigid võivad avalike huvide või avaliku korraga seotud põhjustel või vajaduse korral määrata rahvusvahelise kaitse taotluse kiire menetlemise ja tõhusa järelevalve tagamiseks kindlaks taotleja elukoha.

3. Liikmesriigid võivad ette näha, et materiaalsete vastuvõtutingimuste pakkumiseks peab taotleja tegelikult elama teatavas kohas, mille määravad kindlaks liikmesriigid. Selline otsus, mis võib olla üldist laadi, tuleb teha iga juhtumi puhul eraldi ning see peab olema ette nähtud siseriikliku õigusega.

4. Liikmesriigid näevad ette võimaluse anda taotlejatele ajutine luba lahkuda lõigetes 2 ja 3 nimetatud elukohast ja/või lõikes 1 nimetatud kindlaksmääratud alalt. Otsus tehakse iga juhtumi puhul eraldi, objektiivsetel alustel ning erapooletult ja eitava otsuse korral põhjendatakse otsust.

Taotlejalt ei nõuta luba kohtumiseks ameti- ja kohtuasutustega, kui tema kohaleilmumine neisse on vajalik.

5. Liikmesriigid nõuavad taotlejatelt, et nad teataksid pädevatele ametiasutustele oma kehtiva aadressi ning teataksid võimalikult kiiresti selle muutumisest.“

26 Sama direktiivi artikkel 8 „Kinnipidamine“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid ei tohi isikut kinni pidada ainult sel põhjusel, et ta on taotleja vastavalt direktiivile [2013/32].

2. Liikmesriigid võivad vajaduse korral ja igat juhtumit eraldi hinnates pidada taotlejat kinni, kui muid leebemaid alternatiivseid sunnimeetmeid ei ole võimalik tõhusalt kohaldada.

3. Taotlejat võib pidada kinni üksnes:

- a) selleks, et tuvastada tema isik või kodakondsus või seda kontrollida;
- b) selleks, et määrata kindlaks tema rahvusvahelise kaitse taotluse aluseks olevad asjaolud, mida ilma kinnipidamiseta ei olnud võimalik kindlaks teha, eelkõige juhul, kui on olemas põgenemise oht;
- c) selleks, et otsustada menetluse raames taotleja õiguse üle siseneda riigi territooriumile;
- d) siis, kui ta peetakse kinni [...] direktiivis [2008/115] sätestatud tagasisaatmiskorra kohaselt tagasisaatmise ettevalmistamiseks ja/või väljasaatmise läbiviimiseks ning asjaomane liikmesriik saab objektiivsete kriteeriumide alusel, sealhulgas selle alusel, et tal on juba olnud võimalus saada juurdepääs varjupaigamenetlusele, põhjendada, et on olemas piisavalt alust arvata, et ta esitas rahvusvahelise kaitse taotluse üksnes eesmärgiga lükata edasi või nurjata tema tagasisaatmist käsitleva otsuse täideviimist;
- e) siis, kui seda nõuab riikliku julgeoleku või avaliku korra kaitsmine.
- f) vastavalt [määruse nr 604/2013] artiklile 28.

Kinnipidamise alused sätestatakse siseriiklikus õiguses.

4. Liikmesriigid tagavad, et siseriikliku õigusega on ette nähtud eeskirjad, mis käsitlevad kinnipidamise alternatiive, nagu korrapärane ametiasutustele endast teada andmine, rahalise tagatise andmine või keeld lahkuda kindlaksmääratud kohast.“

27 Direktiivi 2013/33 artikkel 9 „Tagatised kinnipeetud taotlejatele“ näeb ette:

„1. Taotleja peetakse kinni võimalikult lühikeseks ajaks ja teda hoitakse kinni ainult seni kuni artikli 8 lõikes 3 sätestatud alused on kohaldatavad.

Artikli 8 lõikes 3 sätestatud kinnipidamise alustega seonduvates haldusmenetlustes rakendatakse nõuetekohast hoolsust. Haldusmenetlustes esinevad viivitused, mida ei ole põhjustanud taotleja, ei õigusta kinnipidamise jätkamist.

2. Taotleja kinnipidamiseks annab kirjaliku korralduse õigusasutus või haldusasutus. Kinnipidamiskorralduses esitatakse selle aluseks olevad faktilised ja õiguslikud põhjendused.

3. Kui kinnipidamiseks on korralduse andnud haldusasutus, siis näevad liikmesriigid ette kas kinnipidamise õiguspärasuse kiire kohtuliku läbivaatamise ametiülesande korras ja/või taotleja taotlusel. Ametiülesande korras teostatava läbivaatamise puhul vaadatakse kinnipidamise õiguspärasus võimalikult kiiresti läbi alates kinnipidamise algusest. Taotleja esitatud taotlusel teostatava läbivaatamise korral vaadatakse see võimalikult kiiresti läbi pärast asjakohaste menetluste alustamist. Liikmesriigid määravad selleks oma siseriiklikus õiguses kindlaks ajavahemiku, mille jooksul ametiülesande korras teostatav läbivaatamine ja/või taotleja esitatud taotluse alusel teostatav kohtulik läbivaatamine läbi viiakse.

Kui kohtuliku läbivaatamise tulemusel leitakse, et taotleja on õigusvastaselt kinni peetud, vabastatakse asjaomane taotleja viivitamata.

4. Kinnipeetud taotlejat teavitatakse viivitamata kirjalikult keeles, millest ta saab aru või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama, kinnipidamise põhjustest ja siseriiklikus õiguses sätestatud menetlustest kinnipidamiskorralduse vaidlustamiseks ning võimalusest taotleda tasuta õigusabi ja esindamist.

5. Õigusasutus vaatab jätkuva vajaduse kinnipidamiseks mõistlike ajavahemike järel läbi ametiülesande korras ja/või asjaomase taotleja taotlusel, eelkõige kui kinnipidamise kestus on pikk, kui teatavaks saavad asjaomased asjaolud või uus teave, mis võivad mõjutada kinnipidamise õiguspärasust.

6. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 3 ette nähtud kinnipidamiskorralduse kohtuliku läbivaatamise korral on taotlejal võimalus saada tasuta õigusabi ja esindamist. See hõlmab vähemalt vajalike menetlusedokumentide ettevalmistamist ja õigusasutustes taotleja nimel asja arutamisel osalemist.

Tasuta õigusabi ja esindamist võivad pakkuda siseriikliku õiguse alusel tunnustatud kvalifikatsiooniga isikud, kelle huvid ei ole vastuolus või ei saa olla vastuolus taotleja huvidega.

7. Liikmesriigid võivad samuti ette näha, et tasuta õigusabi ja esindamine tagatakse:

- a) üksnes neile, kellel puuduvad piisavad vahendid, ja/või
- b) üksnes selliste teenustega, mida osutavad õigusnõustajad või muud nõustajad, kes on siseriikliku õigusega spetsiaalselt määratud taotlejaid abistama ja esindama.

8. Liikmesriigid võivad samuti:

- a) kehtestada tasuta õigusabi ja esindusteenuse pakkumisele rahalised ja/või ajapiirangud, tingimusel et nendega ei piirata põhjendamatult võimalust saada õigusabi ja esindamist;
- b) ette näha, et tasude ja muude kulude osas ei koheldaks õigusabiga seotud küsimustes taotlejaid soodsamalt kui liikmesriigi enda kodanikke.

9. Liikmesriigid võivad nõuda tehtud kulutuste osalist või täielikku korvamist juhul, kui taotleja rahaline olukord on oluliselt paranenud või kui sellise kulutuse tegemine otsustati taotleja esitatud valeandmete põhjal.

10. Õigusabi ja esindamise võimaldamise kord nähakse ette siseriiklikus õiguses.“

28 Direktiivi artikli 10 „Kinnipidamistingimused“ lõige 1 näeb ette:

„Taotleja kinnipidamine toimub üldjuhul spetsiaalsetes kinnipidamisasutustes. Kui liikmesriigil ei ole võimalik pakkuda majutust spetsiaalses kinnipidamisasutuses ja ta peab kasutama majutamist kinnipidamisasutuses, hoitakse kinnipeetud taotlejaid tavalistest vangidest lahus ning kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud kinnipidamistingimusi.

Niivõrd kui see on võimalik, hoitakse kinnipeetud taotlejaid lahus muudest kolmandate riikide kodanikest, kes ei ole esitanud rahvusvahelise kaitse taotlust.

[...]“.

- 29 Nimetatud direktiivi artikkel 17 „Materiaalsete vastuvõtutingimuste ja tervishoiu üldised eeskirjad“ sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et materiaalsed vastuvõtutingimused on taotlejatele nende rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise ajal kättesaadavad.

[...]

3. Liikmesriigid võivad seada kõikide või mõnede materiaalsete vastuvõtutingimuste tagamise eelduseks selle, et taotlejal ei ole küllaldaselt vahendeid oma tervisele vastava ja toimetulekuks vajaliku elatustaseme tagamiseks.

[...]“.

- 30 Direktiivi 2013/33 artikli 18 „Materiaalsete vastuvõtutingimuste pakkumise viisid“ lõige 1 näeb ette:

„Kui majutust pakutakse loonuse, peaks see toimuma ühes järgmistest vormidest või nende kombinatsioonina:

- a) ruumid, mida kasutatakse taotlejate majutamiseks ajal, mil vaadatakse läbi nende piiril või transiiditsoonis esitatud rahvusvahelise kaitse taotlusi;
- b) majutuskeskused, mis tagavad piisava elatustaseme;
- c) eramud, korterid, hotellid või muud taotlejate majutamiseks kohandatud ruumid.“

- 31 Selle direktiivi artikli 26 „Edasikaebused“ lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid tagavad, et käesolevast direktiivist tulenevate hüvede andmise, tühistamise või kitsendamise seotud otsuste või artikli 7 kohaste otsuste vastu, mis mõjutavad taotlejaid individuaalselt, võib esitada edasikaebuse siseriiklikus õiguses ettenähtud korra kohaselt. Vähemalt viimases astmes tagatakse võimalus esitada õigusasutusele edasikaebus või taotleda õigusasutuse kaudu asja uut faktilist ja õiguslikku läbivaatamist.“

Ungari õigus

Põhiseadus

- 32 Alaptörvény (põhiseadus) XIV artikli lõige 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui kaitset ei paku päritoluriik ega ükski teine riik, tagab Ungari eelneva taotluse alusel varjupaigaõiguse isikutele, kes ei ole Ungari kodanikud ja kes oma kodumaal või alalise elukoha riigis kannatavad tagakiusamise all või kellel on põhjendatud alust karta otsest tagakiusamist rassi, kodakondsuse, kuuluvuse tõttu teatavasse ühiskonnarühma või usuliste või poliitiliste veendumuste tõttu. Isik, kes ei ole Ungari kodanik ja kes on saanud Ungari territooriumile riigist, kus teda ei ähvardanud tagakiusamine või otsene tagakiusamise oht, ei saa taotleda varjupaigaõigust.“

Varjupaigaseadus

- 33 2007. aasta LXXX seaduse varjupaigaõiguse kohta (menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény) (*Magyar Közlöny* 2007/83; edaspidi „varjupaigaseadus“) § 5 lõige 1 sätestab:

„Varjupaigataotlejal on õigus

a) viibida Ungari territooriumil käesolevas seaduses sätestatud tingimustel ja erinormides sätestatud juhtudel saada Ungari territooriumil viibimiseks elamisluba;

b) saada käesolevas seaduses ja erinormides sätestatud tingimustel teenuseid, abi ja majutust;

c) asuda tööle vastuvõtukeskuses või avalik-õigusliku tööandja määratud töökohas üheksa kuu jooksul alates varjupaigataotluse esitamisest ning pärast seda vastavalt välismaalaste suhtes kohaldatavatele üldreeglitele. [...]“.

- 34 Seaduse § 6 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Ungari annab pagulasseisundi välismaalasele, kelle puhul on täidetud põhiseaduse XVI artikli lõike 4 esimeses lauses nimetatud tingimused.“

- 35 Varjupaigaseaduse § 12 lõige 1 näeb ette:

„Ungari annab täiendava kaitse seisundi välismaalasele, kelle puhul ei ole täidetud pagulasseisundi saamise tingimused, kuid keda ähvardab päritoluriiki tagasipöördumise korral suure kahju oht ning kes ei saa või selle ohu tõttu ei soovi taotleda oma päritoluriigi kaitset.“

- 36 Nimetatud seaduse § 45 lõige 1 sätestab:

„Tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet kohaldatakse, kui taotlejat ähvardab tema päritoluriigis oht tagakiusamisele või põhiseaduse XIV artikli lõikes 3 viidatud kohtlemisele tulenevalt tema rassist, usust, kodakondsusest, kuuluvust teatavasse ühiskonnarühma või poliitilistest veendumustest ning pole turvalist kolmandat riiki, kes ta vastu võtaks.“

- 37 Varjupaigaseaduse alates 1. juulist 2018 kehtiva redaktsiooni § 51 lõike 2 punktis f on ette nähtud uus varjupaigataotluse vastuvõetamatuse alus, mis on määratletud järgmiselt:

„Taotlus on vastuvõetamatu, kui taotleja saabus Ungarisse läbi riigi, kus teda ei ähvarda tagakiusamine § 6 lõike 1 tähenduses ega suur kahju § 12 lõike 1 tähenduses või kus on tagatud piisaval tasemel kaitse.“

- 38 Selle seaduse § 51/A sätestab:

„Kui turvaline päritoluriik või turvaline kolmas riik keeldub taotlejat vastu võtmast või tagasi võtmast, tühistab varjupaigaasjades pädev asutus oma otsuse ja viib läbi varjupaigamenetluse.“

- 39 Varjupaigaseaduse § 71/A, mis reguleerib menetlust piiril, lõiked 1–7 näevad ette:

„(1) Kui välismaalane esitab taotluse transiiditsoonis

a) enne Ungari territooriumile sisenemiseks loa saamist või

b) pärast seda, kui ta on tabatud kaheksa kilomeetri laiusel ribal Ungari territooriumi välispiirist Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) [(ELT 2016, L 77, lk 1)] artikli 2 lõike 2 tähenduses või piiritähistest, ning saadetud 2007. aasta LXXXIX riigipiiriseaduses (az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény) nimetatud piiril korra tagamiseks kasutatava ehitise sissepääsuni,

kohaldatakse käesolevat peatükki, kui alljärgnevatest sätetest ei tulene teisiti.

(2) Piiril toimivas menetluses ei ole taotlejal § 5 lõike 1 punktides a ja c sätestatud õigusi.

(3) Varjupaigaasjades pädev asutus teeb esmajärjekorras otsuse taotluse vastuvõetavuse kohta hiljemalt kaheksa päeva jooksul taotluse esitamisest arvates. Varjupaigaasjades pädev asutus võtab viivitamata menetluse käigus tehtud otsuse teatavaks tegemiseks vajalikud meetmed.

(4) Kui taotluse esitamisest on möödunud neli nädalat, annab migratsiooniaasjades pädev politseiasutus loa riiki sisenemiseks vastavalt kehtivale õigusnormile.

(5) Kui taotlus ei ole vastuvõetamatu, annab migratsiooniaasjades pädev politseiasutus loa riiki sisenemiseks vastavalt kehtivale õigusnormile.

(6) Kui taotlejale antakse luba Ungari territooriumile sisenemiseks, viib varjupaigaasjades pädev asutus menetluse läbi üldises korras.

(7) Piiril toimuvat menetlust reguleerivaid norme ei kohaldata haavatavate isikute suhtes.

[...]“.

40 Varjupaigaseaduse peatükis IX/A, mis reguleerib massilisest sisserändest tingitud kriisiolukorda, asub muu hulgas § 80/I punkt i, mille kohaselt selle seaduse § 71/A ei kohaldata.

41 Seaduse samas peatükis asub § 80/J, mis sätestab:

„1. Varjupaigataotlus esitatakse pädevale asutusele isiklikult ja ainult transiiditsoonis, välja arvatud järgmistel juhtudel:

a) varjupaigataotleja suhtes kohaldatakse tõkendit, meedet või karistust, mis piirab isikuvabadust;

b) varjupaigataotleja suhtes on varjupaigaasjades pädev asutus määranud kinnipidamismeetme;

c) varjupaigataotleja elab seaduslikult Ungari territooriumil ega taotle majutamist vastuvõtukeskuses.

[...]

4. Menetluse ajal ei ole transiiditsoonis viibivatel varjupaigataotlejatel § 5 lõike 1 punktides a ja c nimetatud õigusi.

[...]“.

42 Sama seaduse nimetatud peatükis IX/A asub § 80/K sätestab:

„1. Otsuse, millega taotlus jäetakse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, või kiirendatud menetluses tehtud otsuse võib vaidlustada kolme päeva jooksul. Varjupaigaasjades pädev asutus edastab vaide kohtule kolme päeva jooksul, lisades sellele asjasse puutuvad dokumendid ja vastustaja vastuse.

2. Varjupaigaasjades pädev asutus teeb otsuse talle kättesaadava teabe alusel või lõpetab menetluse, kui varjupaigataotleja:

[...]

d) lahkub transiiditsoonist.

[...]

4. Otsust, millega lõpetatakse menetlus vastavalt lõikele 2, ei saa halduskohtumenetluses vaidlustada.“

2007. aasta LXXXIX riigipiiriseadus

43 2007. aasta LXXXIX riigipiiriseaduse (az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény) (*Magyar Közlöny* 2007. évi 88. Száma) § 15/A, mis käsitleb transiiditsooni rajamist, näeb ette:

„(1) Paragrahvi 5 lõikes 1 osutatud alale võib rajada transiiditsooni kasutamiseks ajutise viibimiskohana isikutele, kes taotlevad varjupaika või täiendavat kaitset [...], ja kohana, kus toimub varjupaigamenetlus ja migratsiooniasjades pädeva politseiasutuse poolt läbi viidav menetlus ning kus on selleks vajalikud seadmed.

(2) Transiiditsoonis viibiv varjupaigataotleja võib siseneda Ungari territooriumile:

a) kui varjupaigaasjades pädev asutus teeb otsuse, millega talle antakse rahvusvaheline kaitse;

b) kui on täidetud tingimused varjupaigataotluse menetlemiseks üldises korras, või

c) kui kohaldada tuleb varjupaigaseaduse § 71/A lõikeid 4 ja 5.

(2 *bis*) Massilisest sisserändest tingitud kriisiolukorras võib transiiditsoonis viibivale varjupaigataotlejale anda loa Ungari territooriumile sisenemiseks lõike 2 punktides a ja b sätestatud juhtudel

[...]

(4) Vastupidi lõikes 1 viidatud sätetele võib massilise sisserände põhjustatud kriisiolukorras määrata transiiditsooniks ka rajatise, mis asub muus kui § 5 lõikes 1 osutatud kohas.“

Seadus kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise kohta

44 2007. aasta II seaduse kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise kohta (A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény) (*Magyar Közlöny* 2007. évi 1. Száma; edaspidi „kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise seadus“) § 47 lõike 9 punkt a sätestab:

„Migratsiooniasjades pädev politseiasutus võib riiki sisenemise ja riigis viibimise keelu omal algatusel või taotluse alusel tühistada juhul, kui see keeld on kolmanda riigi kodanikule kehtestatud [...] samal ajal varjupaigaasjades pädeva asutuse tehtud otsusega või pärast selle otsuse tegemist ning see kolmanda riigi kodanik suudab tõendada, et ta on Euroopa Liidu liikmesriikide territooriumilt lahkunud seda tagasisaatmisotsust täielikult järgides [...]“.

45 Seaduse § 62, mis käsitleb kindla elukoha andmist, näeb ette:

„(1) Migratsiooniasjades pädev politseiasutus võib panna kolmanda riigi kodanikule kohustuse elada kindlaksmääratud kohas, kui:

[...]

f) asjaomase kolmanda riigi kodaniku suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus ning tal ei ole vajalikke materiaalseid vahendeid enda ülalpidamiseks ega eluaset

[...]

(3) Kolmanda riigi kodanikule võidakse määrata kohustuslik elukoht ühiselamus või vastuvõtukeskuses, kui tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, kui tal ei ole sobivat eluaset ega materiaalseid vahendeid või piisavat sissetulekut ega küllakutset isikult, kellel on kohustus teda ülal pidada, ega ka pereliikmeid, keda võib kohustada teda ülal pidama.

(3 *bis*) Massilisest sisserändest tingitud kriisiolukorras võib kohustuslikuks elukohaks määrata ka transiiditsooni.“

46 Kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise seaduse § 65, mis reguleerib tagasisaatmist, lõiked 3 *ter* ja 4 sätestavad:

„(3 *ter*) Kui migratsiooniasjades pädev politseiasutus muudab tagasisaatmisotsuses märgitud sihtriiki asjaomasele isikule etteheidetava tegevuse tõttu – eelkõige juhul, kui kolmanda riigi kodanik on andnud ametiasutustele tegelikkusele mittevastavaid andmeid oma kodakondsuse kohta – või kui see on põhjendatud muude asjaoludega, mis võivad mõjutada seda, millisesse riiki isik tagasi saadetakse, siis võib selle muutmisotsuse või -määruse peale esitada vaide. Vaide võib 24 tunni jooksul alates otsuse teatavaks tegemisest esitada selle otsuse teinud migratsiooniasjades pädevale politseiasutusele. Sellise otsuse täitmise suhtes esitatud vaide kohta tehtud otsust ei saa edasi kaevata.

(4) Migratsiooniasjades pädev politseiasutus edastab sellise otsuse täitmise suhtes esitatud vaide koos toimikuga viivitamatult vaidlustusi lahendavale asutusele, kes teeb otsuse 8 päeva jooksul.“

47 Ungari valitsus oli esialgu näinud riigisiseses õiguses valitsuse dekreediga 41/2016 (III. 9), mis käsitleb kogu Ungari territooriumil massilisest sisserändest tingitud kriisiolukorra väljakuulutamist ning näeb ette kriisiolukorra väljakuulutamist, olemasolu ja lõpetamist reguleerivad eeskirjad (a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Magyarország egész területére történő elrendeléséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról szóló 41/2016. (III. 9.) Korm. Rendelet), ette massilisest sisserändest tingitud kriisiolukorda reguleerivad sätted Ungari lõunaosa komitaatidele, mis piirnevad Serbia piiriga, laiendades nende sätete kohaldamisala hiljem kogu riigi territooriumile ja pikendades jätkuvalt nende kehtivust.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-924/19 PPU

48 Täisealised Afganistani kodanikud FMS ja FNZ on abielupaar. 5. veebruaril 2019 esitasid nad Röske transiiditsoonis (Ungari) varjupaigaasjades pädevale asutusele varjupaigataotluse.

- 49 FMS ja FNZ teatasid oma taotlust põhjendades, et lahkusid umbes kolm aastat varem poliitilistel põhjustel Afganistanist kehtiva ühekuulise viisa alusel Türki, ning et Türgi asutused pikendasid selle viisa kehtivust kuueks kuuks. Samuti väitsid nad, et enne esimest korda Ungarisse sisenemist tulid nad läbi Bulgaaria ja Serbia, et nad ei ole esitanud teistes riikides ühtki varjupaigataotlust ning et seal ei koheldud neid mingil moel halvasti ega ähvardanud neid mingi suur kahju direktiivi 2011/95 artikli 15 tähenduses.
- 50 Samal päeval määras varjupaigaasjades pädev asutus FMSi ja FNZi elukohaks Röske transiiditsooni, kus nad viibivad senini.
- 51 Varjupaigaasjades pädev asutus lükkas 25. aprilli 2019. aasta haldusotsusega FMSi ja FNZi varjupaigataotluse ilma seda sisuliselt läbi vaatamata varjupaigaseaduse artikli 51 lõike 2 punkti f alusel vastuvõetamatuse tõttu tagasi, leides, et nad olid Ungarisse saabunud läbi sellise kolmanda riigi, mille territooriumil ei ähvardanud neid tagakiusamine, mis õigustaks nende pagulasseisundi tunnustamist, ega selline suur kahju, mis õigustaks täiendava kaitse andmist, ning riikides, mille nad enne Ungarisse saabumist läbisid, oli neile tagatud piisav kaitse. Samas otsuses kinnitas see asutus, et Afganistani puhul nende kaebajate suhtes tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõte ei kohaldu, ja andis korralduse saata nad välja Serbiasse.
- 52 FMS ja FNZ esitasid nimetatud otsuse peale kaebuse Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnale (Pealinna Budapesti haldus- ja töökohus, Ungari), kes jättis selle ilma nende varjupaigataotluse põhjendatust analüüsima 14. mai 2019. aasta otsusega rahuldamata.
- 53 Seejärel pani migratsiooniaasjades pädev esmatasandi politseiasutus 17. mai 2019. aasta otsusega FMSile ja FNZile kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise seaduse § 62 lõike 3 *bis* alusel kohustuse elada Röske transiiditsooni sektoris, mis on mõeldud sellistele kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud. Kohtuasjas C-924/19 PPU esitatud eelotsusetaotlusest ilmneb, et selles otsuses ei olnud märgitud otsuse põhjendusi ning tavakohtus oli erandina võimalik vaidlustada üksnes asjasse puutuvate õigusnormide kohaselt sellel politseiasutusel lasuva teabe andmise kohustuse rikkumist.
- 54 Samal päeval võttis migratsiooniaasjades pädev esmatasandi politseiasutus ühendust isikute Serbiasse tagasi saatmiseks pädeva politseiasutusega, et viimane teeks FMSi ja FNZi Serbiasse tagasivõtmiseks vajalikud toimingud.
- 55 23. mail 2019 teatas viimati nimetatud politseiasutus migratsiooniaasjades pädevale esmatasandi politseiasutusele Serbia otsusest FMSi ja FNZi oma territooriumile tagasi mitte võtta, kuna nad ei olnud Serbia territooriumilt Ungari territooriumile sisenenud ebaseaduslikult ja seega ei ole täidetud liidu ja Serbia vahel sõlmitud tagasivõtulepingu artikli 3 lõike 1 kohaldamise tingimused.
- 56 Kohtuasjas C-924/19 PPU esitatud eelotsusetaotlusest ilmneb, et seejärel – hoolimata sellest, et Serbia FMSi ja FNZi oma territooriumile tagasi ei võtnud – keeldus varjupaigaasjades pädev asutus nende varjupaigataotluse põhjendatust analüüsima põhjusel, et varjupaigaseaduse § 51/A kohaselt vaadatakse varjupaigataotlus juhul, kui kolmas riik on keeldunud isikut oma territooriumile tagasi lubamast, läbi vaid siis, kui otsus, millega see taotlus on vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükatud, põhineb mõistel „turvaline päritoluriik“ või „turvaline kolmas riik“.
- 57 Migratsiooniaasjades pädev esmatasandi politseiasutus muutis 3. ja 6. juuni 2019. aasta otsustega varjupaigaasjades pädeva asutuse 25. aprilli 2019. aasta otsuses sisalduvat tagasisaatmisotsust sihtriigi osas ning andis korralduse saata FMS ja FNZ konvoeerides välja Afganistani.

- 58 FMS ja FNZ esitasid nende otsuste peale vaide varjupaigaasjades pädevale asutusele, kes täitis migratsiooniasjades pädeva politseiasutuse ülesandeid. Nende vaide jäeti 28. juuni 2019. aasta määrustega vastavalt kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise seaduse § 65 lõikele 3 *ter* rahuldamata, ilma et nende määruste peale oleks võimalik edasi kaevata.
- 59 FMS ja FNZ esitasid esiteks eelotsust taotlevale kohtule kaebuse, milles palusid need määrused tühistada ja kohustada varjupaigaasjades pädevat asutust viima läbi uus menetlus, väites, et nende määruste puhul on tegemist tagasisaatmisotsustega, mida peab saama kohtus vaidlustada, ning et need tagasisaatmisotsused on õigusvastased. FMSi ja FNZi hinnangul oleks varjupaigaasjades pädev asutus nimelt pidanud nende varjupaigataotluse sisuliselt läbi vaatama, kuna neid ei võetud Serbia territooriumile tagasi, ning varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punkt f loob uue mõiste „turvaline transiitriik“, mis on vastuolus liidu õigusega.
- 60 Teiseks esitasid FMS ja FNZ eelotsust taotlevale kohtule varjupaigaasjades pädeva asutuse tegevusetuse tuvastamise kaebuse, paludes tuvastada, et see asutus rikkus oma kohustusi, kui ei määranud neile eluaset väljaspool Röske transiiditsooni.
- 61 Eelotsusetaotlused esitanud kohus liitis need kaks kaebust.
- 62 Nimetatud kohus leiab esimesena, et vastuvõetamatuse alus, millega põhjendati FMSi ja FNZi varjupaigataotluse tagasilükkamist, on vastuolus liidu õigusega.
- 63 Samas märgib ta teisena, et pole ühtegi normi, mis sõnaselgelt nõuaks, et FMSi ja FNZi varjupaigataotlused tuleb uuesti läbi vaadata, vaatamata sellele, et Serbia keeldumine neid vastu võtta muutis selle taotluse tagasilükkamist õigustanud vastuvõetamatuse aluse tühiseks.
- 64 Lisaks, kuigi uuel läbivaatamisel võib varjupaigaasjades pädev asutus tugineda direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikes 1 ja lõike 2 punktides b ja c sätestatud vastuvõetamatuse alusele, leiab eelotsusetaotlused esitanud kohus siiski, viidates direktiivi artiklitele 35 ja 38, et varjupaigataotluse saab sel alusel vastuvõetamatuks tunnistada vaid juhul, kui kolmas riik on asjaomase isiku tagasi võtnud. Sellest järeldub, et kui pole mingit kahtlust selles, et riik, kuhu taotleja tuleb välja saata, teda tagasi ei võta, ei saa varjupaigaasjades pädev asutus taotlust vastuvõetamatuks tunnistada.
- 65 Eeltoodut arvestades leiab eelotsusetaotlused esitanud kohus, et FMSil ja FNZil on õigus sellele, et nende varjupaigataotlus vaadataks uuesti läbi, ning et nad kuuluvad endiselt direktiivi 2013/32 kohaldamisalasse.
- 66 Seega tekib tal kolmandana küsimus, kas FMSi ja FNZi tuleb käsitada isikutena, kes on direktiivi 2013/32 tähenduses kinni peetud, ning kui jah, siis kas see on õiguspärane, kuna nimetatud direktiivi artikli 43 lõikes 2 sätestatud neljanädalane tähtaeg on nende puhul möödunud.
- 67 Juhul kui oletada, et FMSil ja FNZil ei ole õigust varjupaigataotluse uuele läbivaatamisele, tekib eelotsusetaotlused esitanud kohtul neljandana küsimus, kas neid saab käsitada isikutena, kes on kinni peetud direktiivi 2008/115 tähenduses, ning kui jah, siis kas see kinnipidamine on kooskõlas eelnimetatud direktiivi artikliga 15.
- 68 Sellega seoses märgib eelotsusetaotlused esitanud kohus ühelt poolt, et Ungari ja Serbia vahelisel piiril asuv Röske transiiditsoon on ümbritsetud kõrge tara ja okastraadiga ning selles asuvad metallkonteinerid, mis on mõeldud eelkõige selles tsoonis viibivate kolmandate riikide kodanike majutamiseks. Konteineri pindala, milles FMS ja FNZ elavad, ei ületa 13m² ning selles konteineris asuvad narivoodid jaapid. Relvastatud politseinike või turvatöötajate kohalolek on püsivalt tagatud nii selles transiiditsoonis kui ka väljaspool seda ning tara vahetus läheduses.

- 69 Röske transiiditsoon on jagatud mitmeks sektoriks, mis on mõeldud selleks, et majutada eraldi varjupaigataotlejaid ja neid kolmandate riikide kodanikke, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud. Need sektorid on üksteisest taraga eraldatud, mistõttu on võimalus ühest sektorist teise liikuda äärmiselt piiratud. Lisaks nähtub kohtuasjas C-924/19 PPU esitatud eelotsusetaotlusest, et sektorist on võimalik lahkuda ainult kaks korda nädalas umbes tunniks ajaks, et käia teistes sektorites.
- 70 FMS ja FNZ võivad oma sektorist lahkuda ainult siis, kui nende kohalolek on vajalik neid puudutavate menetlustoimingute tegemiseks või kui nad lähevad relvastatud politseinike või valvurite saatel tervisekontrolli või ravile transiiditsoonis selleks ette nähtud konteinerisse. Võimaluseks võtta ühendust väljaspool seda tsooni asuvate isikutega – sealhulgas oma advokaatidega – tuleb taotleda eelnev luba. FMS ja FNZ ei saa Röske transiiditsoonist lahkuda mõnesse teise kohta Ungaris.
- 71 Teiselt poolt leiab eelotsusetaotlused esitanud kohus, et FMSi ja FNZi olukord erineb olukorrast, mille kohta tegi Euroopa Inimõiguste Kohus 21. novembril 2019 kohtuotsuse Ilias ja Ahmed *vs.* Ungari (CE:ECHR:2019:1121JUD 004728715).
- 72 Ta märgib sealjuures eelkõige, et ajal, mil algas FMSi ja FNZi kinnipidamine Röske transiiditsooni selles sektoris, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, ei olnud nad Ungari ametiasutuste hinnangul varjupaigataotlejad ega olnud sellesse sektoris sisenenud ei vabatahtlikult ega Serbiast saabudes, vaid hoopis selle transiiditsooni sektorist, mis on mõeldud varjupaigataotlejatele.
- 73 Pealegi toimus Röske transiiditsooni paigutamine ilma põhjendatud otsuseta, hindamata selle vajalikkust ja proportsionaalsust, ning puudub igasugune kohtulik kontroll, mille raames saaks selle õiguspärasust vaidlustada. Lisaks ei piira ükski riigisisene õiguskaitse viibimise kestust transiiditsooni sektoris, mis on ette nähtud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud.
- 74 Nimetatud kohtu sõnul ei saa FMS ja FNZ Röske transiiditsoonist seaduslikult lahkuda, kuna nende lahkumine on võimalik vaid väljasaatmisega nende päritoluriiki, kus on käimas relvastatud sisekonflikt, ning mis ei ole Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsiooni (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)), mida on muudetud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga, osaline. Nende lahkumine sõltub seega ainult Ungari ametiasutuste ja nende päritoluriigi ametiasutuste vahelisest koostööst, arvestades, et kaebajad ei saa minna Serbiasse, kuna nende suhtes on nüüd tehtud otsus saata nad tagasi nende päritoluriiki ning Serbia ametiasutused on otsustanud neid tagasi mitte võtta.
- 75 Eelotsusetaotlused esitanud kohus leiab, et FMSi ja FNZi paigutamine Röske transiiditsooni sellesse sektoris, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, kujutab endast kinnipidamist, mis ei ole liidu õigusega kehtestatud nõuetega kooskõlas. Seega leiab ta, et harta artikli 47 kohaselt peaks tal olema õigus esialgse õiguskaitse korras kohustada pädevat asutust määrama FMSile ja FNZile kuni vaidlusaluse haldusmenetluse lõppemiseni elukoht, mis asub väljaspool transiiditsooni ja mis ei ole kinnipidamiskoht.
- 76 Viiendana soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus teada, kas on tõhusat õiguskaitsevahendit otsuse peale, millega varjupaigaasjades pädev asutus muutis FMSi ja FNZi tagasisaatmise otsustes mainitud sihtriiki.
- 77 Nimetatud kohus märgib ühelt poolt, et selle otsuse peale esitatud vaide vaatas läbi varjupaigaasjades pädev asutus, kes aga on politsei tegevuse eest vastutavale ministrile alluv asutus, olles osa täitevvõimust ja pole seega erapooletu ega sõltumatu organ, ning teiselt poolt ei võimalda asjasse puutuvad Ungari õiguskaitse eelotsusetaotlused esitanud kohtul selle vaide kohta tehtud haldusotsust kontrollida; seda otsust saab järelevalve korras kontrollida vaid prokuratuur, kes saab vastava valdkonna haldusotsuse õiguspärasuse vajaduse korral kohtus vaidlustada.

- 78 Eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul toob selline olukord kaasa selle, et otsus, millega muudetakse riiki, kuhu isik tagasi saadetakse, võib lõpuks kehtima jääda, olgugi et juhul, kui FMSi ja FNZi suhtes peaks läbi viidama uus varjupaigamenetlus, ei kuuluks nad mitte enam direktiivi 2008/115, vaid direktiivi 2013/32 kohaldamisalasse.
- 79 Neil asjaoludel otsustas Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Szegedi haldus- ja töökohus, Ungari) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. [uus vastuvõetamatuse alus]

Kas [direktiivi 2013/32] artikli 33 sätteid, mis käsitlevad vastuvõetamatuid taotlusi, saab tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt on varjupaigamenetluses esitatud taotlus vastuvõetamatu, kui taotleja on jõudnud Ungarisse, [lähides] sellise riigi, kus teda ei ähvarda tagakiusamine ega suure kahju oht või kus on tagatud piisav kaitse?

2. [varjupaigamenetluse läbiviimine]

- a) Kas [direktiivi 2013/32] artiklit 6 ja artikli 38 lõiget 4 ning selle põhjendust 34, mis kehtestab rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise kohustuse, tuleb koosmõjus põhiõiguste harta artikliga 18 tõlgendada nii, et varjupaigaasjades pädev liikmesriigi asutus peab tagama taotlejale võimaluse varjupaigamenetluse algatamiseks juhul, kui ta ei ole [esimeses küsimuses] nimetatud vastuvõetamatuse aluse esinemise tõttu varjupaigataotlust sisuliselt läbi vaadanud ning on seejärel otsustanud taotleja välja saata kolmandasse riiki, kes on aga taotleja [oma territooriumile] tagasivõtmisest keeldunud?
- b) Kui vastus teise eelotsuse küsimuse punktile a on jaatav, siis milline on selle kohustuse täpne sisu? Kas see tähendab kohustust tagada uue varjupaigataotluse esitamise võimalus nii, et [direktiivi 2013/32] artikli 33 lõike 2 punktis d ja artiklis 40 osutatud korduvaid taotlusi puudutavate negatiivsete tagajärgede kohaldamine on keelatud, või tähendab see omal algatusel varjupaigamenetluse algatamist või läbiviimist?
- c) Kas juhul, kui vastus teise küsimuse punktile a on jaatav, on ka [direktiivi 2013/32] artikli 38 lõiget 4 arvesse võttes võimalik, et liikmesriik – kui faktiline olukord ei muutu – hindab selles uues menetluses uuesti taotluse vastuvõetamatust (ja võib seega kohaldada ükskõik millist III peatükis ette nähtud menetlusliiki, kohaldades näiteks uuesti mõnda vastuvõetamatuse alust) või peab ta varjupaigataotluse päritoluriiki silmas pidades sisuliselt läbi vaatama?
- d) Kas [direktiivi 2013/32] artikli 33 lõikest 1 ja lõike 2 punktidest b ja c ning artiklitest 35 ja 38 koosmõjus harta artikliga 18 tuleneb, et kolmanda riigi poolt isiku tagasivõtmine on üheks kumulatiivseks tingimuseks, mis peab olema täidetud vastuvõetamatuse aluse kohaldamisel, st sellisel alusel põhineva otsuse vastuvõtmisel, või piisab, kui kontrollida, kas see nõue on täidetud sellise otsuse täitmise ajal?

3. [transiiditsoon kui kinnipidamiskoht varjupaigamenetluse raames] [Kolmas küsimus on asjakohane], kui teisele küsimusele antava vastuse kohaselt on vaja läbi viia varjupaigamenetlus.

- a) Kas [direktiivi 2013/32] artiklit 43 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, millega on lubatud taotlejat transiiditsoonis kinni pidada kauem kui neli nädalat?
- b) Kas [direktiivi 2013/32] artikli 26 kohaselt kohaldamisele kuuluva [direktiivi 2013/33] artikli 2 punkti h tuleb koosmõjus harta artikliga 6 ja artikli 52 lõikega 3 tõlgendada nii, et kauem kui direktiivi 2013/32 artiklis 43 sätestatud nelja nädala jooksul transiiditsoonis majutamine on niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas (tsoon, kust ei ole seaduse kohaselt võimalik vabatahtlikult lahkuda üheski suunas), käsitatav kinnipidamisena?
- c) Kas [direktiivi 2013/32] artikli 26 kohaselt kohaldamisele kuuluva [direktiivi 2013/33] artikliga 8 on kooskõlas isiku kinnipidamine kauem kui [direktiivi 2013/32] artiklis 43 sätestatud nelja nädala jooksul ainult seetõttu, et ta ei suuda materiaalsete vahendite puudumisel katta oma vajadusi (majutus ja ülalpidamine)?

- d) Kas [direktiivi 2013/32] artikli 26 kohaselt kohaldamisele kuuluva [direktiivi 2013/33] artiklitega 8 ja 9 on kooskõlas see, et majutamist, mis kujutab endast *de facto* kinnipidamist kauem kui [direktiivi 2013/32] artiklis 43 sätestatud nelja nädala jooksul, ei ole määratud kinnipidamiskorraldusega, et taotlejal ei ole ühtki õiguskaitsevahendit kinnipidamise ja selle jätkamise vaidlustamiseks, et *de facto* kinnipidamine toimub ilma selle vajalikkuse või proportsionaalsuse või võimalike alternatiivsete lahenduste kontrollimiseta ning et selle täpset kestust, kaasa arvatud selle lõppemise hetke ei ole kindlaks määratud?
- e) Kas harta artiklit 47 võib tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus võib ilmselgelt õigusvastase kinnipidamise korral esialgse õiguskaitse abinõuna kohustada ametiasutust määrama halduskohtumenetluse lõpetamiseni kolmanda riigi kodanikule väljaspool transiiditsooni asuva elukoha, mis ei ole kinnipidamiskoht?
4. [transiiditsoon kui kinnipidamiskoht migratsiooni kontekstis] [Neljas küsimus on asjakohane], kui teisele eelotsuse küsimusele antava vastuse kohaselt ei tule läbi viia mitte varjupaigamenetlust, vaid menetlus, mille viib läbi migratsiooniaasjades pädev politseiasutus.
- a) Kas [direktiivi 2008/115] põhjendusi 17 ja 24 ning artiklit 16 tuleb koosmõjus harta artikliga 6 ja artikli 52 lõikega 3 tõlgendada nii, et transiiditsoonis majutamine niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas (tsoon, kust ei ole seaduse kohaselt võimalik vabatahtlikult lahkuda üheski suunas) kujutab endast vabaduse võtmist nende õigusnormide tähenduses?
- b) Kas [direktiivi 2008/115] põhjendusega 16 ja artikli 15 lõikega 1 koosmõjus harta artikliga 6 ja artikli 52 lõikega 3 on kooskõlas see, et kolmanda riigi kodanikku peetakse kinni ainult seetõttu, et tema suhtes on võetud tagasisaatmismeede ja tal puuduvad materiaalsed vahendid oma vajaduste (majutus ja ülalpidamine) katmiseks?
- c) Kas [direktiivi 2008/115] põhjendusega 16 ja artikli 15 lõikega 2 on koosmõjus harta artikliga 6, artikliga 47 ja artikli 52 lõikega 3 kooskõlas see, et majutamine, mis kujutab endast *de facto* kinnipidamist, ei ole määratud kinnipidamiskorraldusega, et kolmanda riigi kodanikul ei ole ühtki õiguskaitsevahendit kinnipidamise ega selle jätkamise seaduslikkuse vaidlustamiseks, et *de facto* kinnipidamine toimub ilma selle vajalikkuse või proportsionaalsuse või võimalike alternatiivsete lahenduste kontrollimiseta?
- d) Kas [direktiivi 2008/115] artikli 15 lõikeid 1 ja 4–6 ning põhjendust 16 võib koosmõjus harta artiklitega 1, 4, 6 ja 47 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus kinnipidamine, mille täpne kestus või lõppemise aeg ei ole kindlaks määratud?
- e) Kas liidu õigust võib tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus võib ilmselgelt õigusvastase kinnipidamise korral esialgse õiguskaitse abinõuna kohustada asutust määrama halduskohtumenetluse lõpetamiseni kolmanda riigi kodanikule väljaspool transiiditsooni asuva elukoha, mis ei ole kinnipidamiskoht?
5. [tõhus õiguskaitsevahend, vaidlustamiseks otsust, millega muudetakse tagasisaatmisotsuses märgitud sihtriiki]

Kas [direktiivi 2008/115] artiklit 13, mille kohaselt tuleb kolmanda riigi kodanikule võimaldada tõhusad õiguskaitsevahendid „tagasisaatmisega seotud otsuste“ vaidlustamiseks, tuleb koosmõjus harta artikliga 47 tõlgendada nii, et kui liikmesriigi õigusnormides ette nähtud õiguskaitsevahend ei ole tõhus, peab kohus tagasisaatmise sihtriigi muutmise kohta tehtud otsuse peale esitatud kaebuse vähemalt ühel korral läbi vaatama?“

Kohtuasi C-925/19 PPU

- ⁸⁰ SA ja tema alaealine laps SA junior on Iraani kodanikud. 5. detsembril 2018 esitasid nad Rösztke transiiditsoonis varjupaigaasjades pädevale asutusele varjupaigataotluse.

- 81 Taotluse põhjenduses väitis SA, et lahkus Iraani Islamivabariigist kaks ja pool aastat varem, kuna lahutas oma abikaasast, et on lähenenud ristiusule, olemata siiski ristitud, ning et lapsepõlves oli ta kannatanud seksuaalvägivalla all oma pereliikmete poolt. Ta täpsustas ka, et põhjused, mis sundisid teda oma päritoluriigist lahkuma, ei ole poliitilised ega seotud kuulumisega etnilisse või religioossesse vähemusse ning et ta saabus Ungarisse läbi Türgi, Bulgaaria ja Serbia.
- 82 SA teatas veel, et olles lahkunud Iraani Islamivabariigist Türgi ja veetnud seal 10 päeva ilma selles riigis varjupaika taotlemata, elas ta umbes kolm kuud Bulgaarias. Ta väitis ka, et kui teda oli teavitatud sellest, et kui ta Bulgaarias rahvusvahelise kaitse taotlust ei esita, saadetakse ta tagasi Iraani, esitas ta seal oma tahte vastaselt varjupaigataotluse. Lisaks kinnitas ta, et elas enam kui kaks aastat Serbias, esitamata seal varjupaigataotlust.
- 83 Varjupaigaasjades pädev asutus määras 5. detsembril 2018 SA ja SA juniori elukohaks Rösztke transiiditsooni, kus nad viibivad senini.
- 84 Varjupaigaasjades pädev asutus lükkas varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punkti f alusel 12. veebruari 2019. aasta haldusotsusega SA ja SA juniori varjupaigataotluse ilma seda sisuliselt läbi vaatamata vastuvõetamatuse tõttu tagasi ning leidis, et tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte nende suhtes ei kohaldu. Ta andis korralduse saata nad välja Serbiasse, märkides, et neid ei ähvardanud suure kahju oht ega tagakiusamine Türgis, Bulgaarias ega Serbias ning seal oli neile tagatud piisav kaitse.
- 85 SA ja SA junior esitasid nimetatud otsuse peale kaebuse Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak (Pealinna Budapesti haldus- ja töökohus, Ungari), kes jättis selle ilma nende varjupaigataotluse põhjendatust analüüsimata 5. märtsi 2019. aasta otsusega rahuldamata.
- 86 Migratsiooniaasjades pädev esmatasandi politseiasutus pani 27. märtsi 2019. aasta otsusega SA-le ja SA juniorile kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise seaduse § 62 lõike 3 *bis* alusel kohustuse elada Rösztke transiiditsooni sektoris, mis on mõeldud sellistele kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul ei ole sellise otsuse aluseks olevaid põhjusi mainitud.
- 87 Samal päeval võttis migratsiooniaasjades pädev esmatasandi politseiasutus ühendust isikute Serbiasse tagasi saatmiseks pädeva politseiasutusega, et viimane teeks SA ja SA juniori Serbiasse tagasivõtmiseks vajalikud toimingud.
- 88 See pädev politseiasutus teatas 1. aprillil 2019 migratsiooniaasjades pädevale esmatasandi politseiasutusele Serbia otsusest SAd ja SA juniori samadel põhjustel, mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 55, mitte tagasi võtta.
- 89 Kohtuasjas C-925/19 PPU esitatud eelotsusetaotlusest selgub, et hoolimata sellest, et Serbia ei võtnud SAd ja SA juniori tagasi, ei analüüsinud varjupaigaasjades pädev asutus nende varjupaigataotluse põhjendatust.
- 90 Migratsiooniaasjades pädev esmatasandi politseiasutus muutis 17. aprilli 2019. aasta otsusega varjupaigaasjades pädeva asutuse 12. veebruari 2019. aasta otsuses sisalduvat tagasisaatmisotsust sihtriigi osas ning andis korralduse konvoeerida SA ja SA junior Iraani Islamivabariiki.
- 91 Viimased esitasid selle otsuse peale vaide varjupaigaasjades pädevale asutusele, kes täitis migratsiooniaasjades pädeva politseiasutuse ülesandeid. Nende vaide jäeti 17. mai 2019. aasta määrusega rahuldamata.

- 92 SA ja SA junior pöördusid eelotsusetaotlused esitanud kohtu poole, esitades kaks täpselt samasugust kaebust, nagu olid esitanud kaebajad kohtuasjas C-924/19 PPU ning mida on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktides 59 ja 60.
- 93 Eelotsusetaotlused esitanud kohus liitis need kaks kaebust ühte menetlusse sisuliselt samadel põhjustel, mida on kajastatud käesoleva kohtuotsuse punktides 62–78, otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule samad eelotsuse küsimused, mille ta esitas kohtuasjas C-924/19 PPU ja mis on toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 79.

Kiirmenetlus

- 94 Eelotsusetaotlused esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolevad eelotsusetaotlused Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses.
- 95 Nimetatud kohus põhjendas oma taotlust sellega, et FMSilt, FNZilt, SA-lt ja SA juniorilt (edaspidi „põhikohtuasjade kaebajad“) on praegu *de facto* võetud vabadus.
- 96 Lisaks on FMSi ja FNZi kinnipidamise tingimused veelgi raskemad selle tõttu, et nende vanus on vastavalt 63 ja 58 aastat, üks neist põeb diabeeti ja neid peetakse kinni juba alates 17. maist 2019. Sama kohus märkis ka, et SA junior on alaealine laps, kelle vaimne ja psüühiline tervis on halvenenud alates sellest, kui ta elab oma isaga Röske transiiditsoonis, mis on mõeldud ainult kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud.
- 97 Lisaks märkis eelotsusetaotlused esitanud kohus, et Euroopa Kohtu vastustel esitatud küsimustele on otsene ja otsustav mõju põhikohtuasjade lahenditele ning eelkõige põhikohtuasjade kaebajate kinnipidamise jätkamisele.
- 98 Seoses sellega tuleb esimesena märkida, et käesolevad eelotsusetaotlused puudutavad direktiivide 2008/115, 2013/32 ja 2013/33 tõlgendamist, mis kuuluvad EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisega reguleeritud valdkonda, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotlused saab seega lahendada kiirmenetluses.
- 99 Mis teisena puudutab kiireloomulisuse tingimust, siis tuleb esiteks rõhutada, et see tingimus on täidetud eelkõige juhul, kui põhikohtuasjas kõnesolevalt isikult on hetkel võetud vabadus ja tema kinnipidamine sõltub põhikohtuasja vaidluse lahendusest. Selles osas tuleb asjaomase isiku olukorda hinnata selle eelotsusetaotluse analüüsimise kuupäeva seisuga, milles palutakse see taotlus lahendada kiirmenetluses (17. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Mirza, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 100 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kujutab kolmanda riigi kodaniku paigutamine kinnipidamiskeskusse kas rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemise ajal või tema väljasaatmise eesmärgil endast vabadust piiravat meedet (19. juuli 2012. aasta kohtuotsus Adil, C-278/12 PPU, EU:C:2012:508, punktid 34 ja 35; 10. septembri 2013. aasta kohtuotsus G. ja R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punktid 23 ja 25; 15. veebruari 2016. aasta kohtuotsus N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punktid 40 ja 41; 17. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Mirza, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, punktid 31 ja 35, ning 5. juuli 2018. aasta kohtumäärus C jt, C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, punktid 35 ja 37).
- 101 Käesoleval juhul elavad põhikohtuasjade kaebajad kohtuasjades C-924 PPU ja C-925 PPU alates vastavalt 17. maist 2019 ja 27. märtsist 2019 Röske transiiditsoonis, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud.

- 102 Käesolevad eelotsusetaotlused puudutavad aga eelkõige küsimust, kas põhikohtuasjade kaebajate selles sektoris hoidmine on „kinnipidamine“ direktiivi 2008/115 või direktiivide 2013/32 ja 2013/33 tähenduses, ning jaatava vastuse korral, kas selline kinnipidamine vastab nimetatud direktiividega kehtestatud tagatistele.
- 103 Sellest järeldub ühelt poolt, et vabaduse võtmise küsimus, millest sõltub eelotsuse kiirmenetluse kohaldamine käesolevates kohtuasjades, on lahutamatu seotud nendes kohtuasjades esitatud küsimuste analüüsimisega, ja teiselt poolt, et põhikohtuasjade kaebajate hoidmine transiiditsoonis, mis on ette nähtud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, sõltub neile küsimustele antavast vastusest.
- 104 Teiseks nähtub eelotsusetaotlustest, et põhikohtuasjade kaebajate suhtes on praegu tehtud otsused, millega on neile tehtud ettekirjutus pöörduda oma päritoluriiki tagasi, mistõttu võidakse nad sinna lühikese aja jooksul tagasi saata, samas kui eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul ei ole ükski kohus nende kaebajate varjupaigataotluste esitamise põhjusi kunagi analüüsinud.
- 105 Seega ei saa välistada, et nende otsuste alusel, mis jäeti nende kohtumäärustega muutmata, mille tühistamist eelotsusetaotlused esitanud kohtus taotletakse, saadetakse põhikohtuasjade kaebajad juhul, kui neid asju ei lahendata kiirmenetluses, nende päritoluriikidesse välja enne eelotsusemenetluse lõppu, ning et selle väljasaatmise tõttu võib neile osaks saada harta artikliga 18 ja artikli 19 lõikega 2 vastuolus olev kohtlemine.
- 106 Kolmandaks nähtub eelotsusetaotlusest kohtuasjas C-925/19 PPU samuti, et üks põhikohtuasja kaebajatest on alaealine laps, kelle vaimne ja psüühiline tervis halveneb tema viibimise tõttu Rõszke transiiditsoonis. Sellest järeldub, et viivitus kohtuotsuse tegemisel pikendaks praegust olukorda ja võib seega tõsiselt või isegi korvamatult kahjustada selle lapse arengut (vt selle kohta 17. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus UD, C-393/18 PPU, EU:C:2018:835, punkt 26).
- 107 Neil asjaoludel ja võttes arvesse eelotsusetaotlused esitanud kohtu küsimuste sisu, sest need küsimused võivad otsustavalt mõjutada nii põhikohtuasjade kaebajate pidamist Rõszke transiiditsoonis, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, kui ka nende otsuste kohtulikku kontrolli, millega kohustati neid oma päritoluriiki tagasi pöörduma, otsustas Euroopa Kohtu viies koda 22. jaanuaril 2020 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotlused esitanud kohtu taotluse lahendada käesolevad eelotsusetaotlused kiirmenetluses.
- 108 Samuti otsustati paluda Euroopa Kohtul määrata käesolevad kohtuasjad läbivaatamiseks suurkojale.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Viies küsimus

- 109 Viienda küsimusega, mida tuleb analüüsida esimesena, soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/115 artiklit 13 tuleb harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et esiteks on sellega vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt saab asjaomane kolmanda riigi kodanik haldusasutuse otsuse, millega muudetakse varasemas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriiki, vaidlustada vaid sellisele haldusasutusele esitatava vaidega, kelle otsuste peale ei saa kohtusse edasi kaevata, ja teiseks paneb see säte sellistel asjaoludel eelotsusetaotlused esitanud kohtule kohustuse tunnistada ennast pädevaks lahendama tema menetluses olevat kaebust, milles vaidlustatakse sellise muutmise õiguspärasus.

- 110 Käesoleval juhul tuleb sissejuhatuseks märkida, et eelotsusetaotlustest nähtub, et pärast seda, kui varjupaigaasjades pädev asutus oli põhikohtuasjade kaebajate rahvusvahelise kaitse taotlused vastuvõetamatus tõttu tagasi lükanud ja teinud samal ajal tagasisaatmisotsused, tehes kaebajatele ettekirjutuse lahkuda Ungari territooriumilt ja pöörduda Serbiasse, muutis migratsiooniajades pädev esmatasandi politseiasutus viimati nimetatud otsuseid, kohustades neid lahkuma Ungari territooriumilt nende päritoluriiki, milleks FMSi ja FNZi puhul on Afghanistan ning SA ja SA juniori puhul Iraan. Eelotsusetaotlused esitanud kohus täpsustab muu hulgas, et kaebajatel oli võimalus need muutvad otsused vaidlustada vaid vaide esitamisega kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise seaduse § 65 lõikes 3 *ter* nimetatud asutusele ning selle sätte viimase lause kohaselt ei saa nende otsuste peale, millega varjupaigaasjades pädev asutus, kes täitis migratsiooniajades pädeva politseiasutuse ülesandeid, jättis nimetatud kaebajate vaided rahuldamata, edasi kaevata.
- 111 Direktiivi 2008/115 artikli 13 lõige 1 tagab asjaomasele kolmanda riigi kodanikule tõhusa õiguskaitsevahendi tagasisaatmise otsuste, liikmesriikide territooriumile sisenemist keelavate otsuste ja väljasaatmisotsuste vaidlustamiseks pädevas kohtu- või haldusasutuses või pädevas organis, mis koosneb liikmetest, kes on erapooletud ja kelle sõltumatus on tagatud.
- 112 Esimesena tuleb uurida, kas otsus, millega muudetakse varasemas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriiki, on üks neist otsustest, mille puhul see säte tagab tõhusa õiguskaitsevahendi.
- 113 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvesse võtta mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgi, mille osa see säte on, ning vajaduse korral selle sätte kujunemislugu (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus *Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 114 Sellega seoses tuleb märkida, et direktiivi 2008/115 artikli 3 punkti 4 kohaselt on „tagasisaatmisotsus“ haldus- või kohtuotsus või -akt, milles sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigisviibimine on ebaseaduslik ja kehtestatakse või sätestatakse tagasipöördumiskohustus. Vastavalt sama direktiivi artikli 3 punktile 3 paneb see tagasipöördumiskohustus asjaomasele isikule kohustuse naasta kas oma päritoluriiki, transiidiriiki või muusse kolmandasse riiki, kuhu ta otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda ja mille territooriumile ta lubatakse.
- 115 Seega nähtub direktiivi 2008/115 artikli 3 punkti 4 sõnastusest endast, et tagasipöördumiskohustuse kehtestamine või sätestamine on üks tagasisaatmisotsuse kahest osast, kuna selle artikli punkti 3 kohaselt ei saa tagasipöördumiskohustust ette näha, määramata kindlaks sihtkohta, mis peab olema üks punktis 3 nimetatud riikidest.
- 116 Sellest järeldub, et kui liikmesriigi pädev asutus muudab varasemas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriiki, teeb ta selles tagasisaatmisotsuses niivõrd olulise muudatuse, et seda tuleb pidada uue tagasisaatmisotsuse vastuvõtmiseks direktiivi 2008/115 artikli 3 punkti 4 tähenduses.
- 117 Sellist tõlgendust kinnitab ka nimetatud sätte konteksti analüüs.
- 118 Direktiivi 2008/115 artikli 5 kohaselt peab pädev riigiasutus juhul, kui ta kavatseb teha tagasisaatmisotsuse, eelkõige tagama, et järgitakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet (vt selle kohta 11. detsembri 2014. aasta kohtuotsus *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, punkt 49, ja 8. mai 2018. aasta kohtuotsus *K. A. jt* (perekonna taasühinemine Belgias), C-82/16, EU:C:2018:308, punkt 103).

- 119 Ent nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 84 sisuliselt märkis, tuleb selle põhimõtte järgimist hinnata seoses selle riigiga, kuhu kavatsetakse asjaomane isik tagasi saata. Sellest järeldub, et enne sihtriigi muutmist peab pädev riigiasutus uuesti hindama, et järgitaks tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, eraldiseisvalt sellest hinnangust, mille ta pidi andma varasema tagasisaatmisotsuse tegemisel.
- 120 Lisaks, vastupidi sellele, mida näib väitvat Ungari valitsus, ei saa varasema tagasisaatmisotsuse muutmist pidada pärast seda tagasisaatmisotsust tehtud väljasaatmisotsuseks direktiivi 2008/115 artikli 8 tähenduses. Sellest artiklist 8 tuleneb nimelt, et väljasaatmisotsus tehakse tagasisaatmisotsuse täitmisel ja peab seega vastama viimati nimetatud otsuse sisule. Sellest järeldub, et väljasaatmisotsusega ei või muuta sellega täidetavas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriiki.
- 121 Käesoleva kohtuotsuse punktis 116 toodud tõlgendus on kooskõlas ka direktiivi 2008/115 eesmärgiga, milleks on kehtestada tõhus väljasaatmis- ja repatrieerimispoliitika, austades täielikult asjaomaste isikute põhiõigusi ja väärikust (19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 122 Otsuse, millega muudetakse varasemas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriiki, samastamine uue tagasisaatmisotsusega tähendab seda, et pädev riigiasutus peab tagasisaatmisotsuse sellist muutmist kavandades tagama, et järgitakse kõiki direktiivis 2008/115 ette nähtud menetlusnorme, mis reguleerivad tagasisaatmisotsuse vastuvõtmist. Järelikult võimaldab selline samastamine tagada nii väljasaatmis- ja repatrieerimispoliitika tõhusa elluviimise kui ka austada samas asjaomase isiku põhiõigusi.
- 123 Eeltoodust tuleneb, et varasemas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriigi muudatus kujutab endast uut tagasisaatmisotsust direktiivi 2008/115 artikli 3 punkti 4 tähenduses, mille suhtes peab asjaomasel kolmanda riigi kodanikul olema tõhus õiguskaitsevahend selle direktiivi artikli 13 lõike 1 tähenduses.
- 124 Teisena tuleb seega kindlaks teha artikli 13 lõikega 1 tagatud õiguskaitsevahendi olemus.
- 125 Sellega seoses nähtub esiteks selle sätte sõnastusest endast selgelt, et sellist õiguskaitsevahendit peab saama kasutada isik, kelle suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus. Niisiis, vastupidi sellele, mida näib väitvat Ungari valitsus, ei kujuta see, et riigisisese õigusega on prokuratuurile antud tagasisaatmisotsuste õiguspärasuse üle üldise järelevalve teostamise pädevus, andes vaid prokuratuurile õiguse vajaduse korral niisugust otsust kohtus vaidlustada, endast õiguskaitsevahendit, mis vastaks direktiivi 2008/115 artikli 13 lõike 1 nõuetele.
- 126 Teiseks, kuigi direktiivi 2008/115 artikli 13 lõike 1 sõnastusest tuleneb, et tagasisaatmisotsuseid peab saama vaidlustada kohtu- või haldusasutuses või organis, mis koosneb erapooletutest ja sõltumatutest liikmetest, ei võimalda ainuüksi see sõnastus teha muid järeldusi selle kohta, millised on „haldusasutuse“ tunnused, kes võib olla pädev lahendama sellist tagasisaatmisotsuse peale esitatud kaebust.
- 127 Samas tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et direktiivi 2008/115 artikli 13 lõikes 1 ette nähtud tõhusa õiguskaitsevahendi tunnused tuleb kindlaks määrata vastavalt harta artiklile 47, mille kohaselt on igal inimesel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, selles artiklis ette nähtud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus (18. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, punkt 45, ja 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 52).
- 128 Seega, kuigi on tõsi, et direktiivi 2008/115 artikli 13 lõike 1 kohaselt võivad liikmesriigid oma õigusnormides ette näha, et tagasisaatmisotsused vaidlustatakse muudes asutustes kui kohtud, tuleb seda võimalust kasutades siiski järgida harta artiklit 47, mis nõuab – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 94 sisuliselt märkis –, et ametiasutuse otsust, mis ise ei vasta viimati nimetatud artiklis

kehtestatud tingimustele, saaks hiljem kontrollida kohus, kes peab olema muu hulgas pädev lahendama kõiki asjasse puutuvaid küsimusi (vt analoogia alusel 16. mai 2017. aasta kohtuotsus *Berlio Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, punkt 55, ja 13. detsembri 2017. aasta kohtuotsus *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, punkt 39).

- 129 Järelikult paneb harta artikkel 47 liikmesriikidele kohustuse tagada asjaomasele kolmanda riigi kodanikule teatavas menetlusetapis võimalus pöörduda haldusasutuse tehtud tagasisaatmisotsuse vaidlustamiseks kohtusse (vt analoogia alusel 13. detsembri 2017. aasta kohtuotsus *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, punkt 41).
- 130 Sellest järeldub, et riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt ei ole haldusasutuse tehtud tagasisaatmisotsuse adressaadil õigust vaidlustada selle otsuse õiguspärasust vähemalt ühes kohtuastmes, ei vasta direktiivi 2008/115 artikli 13 lõikes 1 ja harta artiklis 47 ette nähtud nõuetele (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 131 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlustest, et asjasse puutuvate riigisisesete õigusnormide kohaselt saab esialgset tagasisaatmisotsust muutva haldusotsuse peale esitada vaide üksnes varjupaigaasjades pädevale asutusele ning otsuse peale, millega see asutus selle vaide tagasi lükkab, ei saa edasi kaevata.
- 132 Sellest järeldub, et sellised õigusnormid on direktiivi 2008/115 artikli 13 lõikega 1 ja harta artikliga 47 kooskõlas üksnes juhul, kui asutust, kes sellised vaided lahendab, saab pidada kohtuks harta artikli 47 tähenduses, mis eeldab, et nimetatud asutus vastab selles artiklis ette nähtud sõltumatuse nõudele (vt selle kohta 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, punktid 37 ja 41; 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus *Minister for Justice and Equality* (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 52 ja 53; 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus *A. K. jt* (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 120 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, punktid 56 ja 57).
- 133 Euroopa Kohtule esitatud toimikutest selgub, et see ei ole nii.
- 134 Eelotsusetaotlustest nähtub nimelt, et varjupaigaasjades pädev asutus on politsei tegevuse eest vastutava ministri alluvuses ja on seega osa täitevvõimust.
- 135 Sõltumatuse väline aspekt, mis iseloomustab kohut harta artikli 47 tähenduses, eeldab aga, et asjaomane organ täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, olemata kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid, ning et ta on seega kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võib kahjustada selle organi liikmete otsustusvabadust ja mõjutada nende otsuseid (19. novembri 2019. aasta kohtuotsus *A. K. jt* (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 121, ning 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 136 Konkreetsemalt tuleb õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt tagada kohtute sõltumatus seadusandlikust ja täitevvõimust (19. novembri 2019. aasta kohtuotsus *A. K. jt* (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 124).
- 137 Sellest järeldub, et riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette, et niisuguse otsuse, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 123, peab asjaomane isik vaidlustama asutuses, mis ei vasta harta artiklis 47 sätestatud tingimustele, ilma et oleks tagatud selle asutuse otsuse hilisem kohtulik kontroll, on vastuolus direktiivi 2008/115 artikli 13 lõikega 1 ja eiravad lisaks harta artiklis 47 sätestatud õiguse olemust, kuna need võtavad asjaomaselt isikult võimaluse esitada teda puudutava tagasisaatmisotsuse

peale kaebus kohtule (vt analoogia alusel 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 72, ja 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 165).

- 138 Kolmandana tuleb analüüsida, kas liidu õigus lubab asuda eelotsusetaotlused esitanud kohtul neil asjaoludel seisukohale, et ta on pädev arutama põhikohtuasjade kaebajate esitatud kaebusi, milles palutakse tühistada otsused, millega varjupaigaasjades pädev asutus lükkas tagasi nende vaided haldusotsuste peale, millega kohustati neid oma päritoluriiki tagasi pöörduma.
- 139 Sellega seoses tuleb esiteks rõhutada, et liidu õiguse esimuse põhimõttest tuleneb, et juhul, kui riigisiseseid õigusnorme ei ole võimalik tõlgendada kooskõlas liidu õiguse nõuetega, peab iga riigisisene kohus oma pädevuse piires jätma liikmesriigi organina tema menetluses olevas kohtuvaidluses kohaldamata iga riigisisese õigusnormi, mis on vastuolus vahetut õigusemõju omava liidu õigusnormiga (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punktid 58 ja 61, ning 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt, (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punktid 160 ja 161).
- 140 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et harta artikkel 47 on iseenesest piisav ega vaja täpsustamist liidu või riigisisestes õigusnormides, selleks et anda üksikisikutele õigus, millele saab sellisena tugineda (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 78; 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 56, ja 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 162).
- 141 See kehtib ka direktiivi 2008/115 artikli 13 lõike 1 puhul, kuna selles sättes ette nähtud kaebavõimaluse tunnusjooned tuleb kindlaks määrata vastavalt harta artiklile 47, mis kujutab endast tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte kinnitust (vt analoogia alusel 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punktid 55 ja 56, ning 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 163).
- 142 Teiseks, kuigi seda valdkonda reguleerivate liidu õigusnormide puudumisel tuleb iga liikmesriigi siseses õiguskorras määrata pädevad kohtud ja kehtestada menetlusnormid nende kohtuasjade läbivaatamiseks, mille eesmärk on tagada liidu õiguskorrast tulenevate individuaalsete õiguste kaitse, on liikmesriigid siiski kohustatud igal üksikjuhul tagama, et järgitakse harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele (19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 115).
- 143 Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi liidu õigus põhimõtteliselt ei kohusta liikmesriike kehtestama oma kohtutes õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitsmiseks muid õiguskaitsevahendeid kui need, mis on sätestatud riigisiseses õiguses (vt selle kohta 13. märtsi 2007. aasta kohtuotsus Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punkt 40, ja 24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus XC jt, C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 51), on see siiski teisiti juhul, kui vastava liikmesriigi õiguskorra ülesehitusest nähtub, et ei ole ühtegi õiguskaitsevahendit, mis võimaldaks kas või täiendava taotluse põhjal tagada õigussubjektidele liidu õigusest tulenevad õigused, või kui õigussubjektide ainus võimalus kohtusse pöördumiseks oleks õigusrikkumise toimepanek (vt selle kohta 13. märtsi 2007. aasta kohtuotsus Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punkt 41, ja 3. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Inuit Tapiriit Kanatami jt vs. parlament ja nõukogu, C-583/11 P, EU:C:2013:625, punkt 104).
- 144 Seega peavad liikmesriikide kohtud tunnistama ennast pädevaks läbi vaatama kaebust, mille huvitatud isik on esitanud talle liidu õigusega tagatud õiguste kaitseks, kui riigisisese menetlusnormid sellisel juhul niisugust õiguskaitsevahendit ette ei näe (vt analoogia alusel 3. detsembri 1992. aasta kohtuotsus Oleificio Borelli vs. komisjon, C-97/91, EU:C:1992:491, punkt 13, ja 19. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Berlusconi ja Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, punkt 46).

- 145 Seega asjaolu, et liikmesriigi õiguses puudub võimalus pöörduda kohtusse, et paluda kontrollida sellise tagasisaatmisotsuse õiguspärasust liidu õiguse seisukohast, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 123, ei vabasta liikmesriigi kohut kohustusest tagada direktiivi 2008/115 artikli 13 lõike 1 täielik toime, mis võib iseenesest olla vahetult kohaldatav pädevusnorm, kui seda ei ole riigisisesse õiguskorda nõuetekohaselt üle võetud.
- 146 Sellest järeldub, et liidu õiguse esimuse põhimõte ja harta artikliga 47 tagatud õigus tõhusale kohtulikule kaitsesele panevad eelotsusetaotlused esitanud kohtule kohustuse tunnistada ennast pädevaks läbi vaatama kaebusi, mille põhikohtuasjade kaebajad on esitanud varjupaigaasjades pädeva asutuse otsuste peale lükata tagasi nende vaided haldusotsuste peale, millega neid kohustati oma päritoluriiki tagasi pöörduma, ning jätta vajaduse korral kohaldamata kõik riigisisised õigusnormid, mis keelavad tal seda teha (vt analoogia alusel 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 147 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb viiendale küsimusele vastata, et direktiivi 2008/115 artiklit 13 tuleb harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt saab asjaomane kolmanda riigi kodanik vaidlustada varasemas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriigi muutmise haldusorgani poolt üksnes haldusasutusele esitatava vaidega, ilma et oleks tagatud selle asutuse otsuse hilisem kohtulik kontroll. Niisugusel juhul tuleb liidu õiguse esimuse põhimõtet ja harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsesele tõlgendada nii, et need kohustavad liikmesriigi kohut, kellele on esitatud kaebus, milles vaidlustatakse sihtriigi sellise muutmise õiguspärasus tagasisaatmisotsuses liidu õiguse seisukohast, tunnistama ennast pädevaks seda kaebust läbi vaatama.

Esimene küsimus

- 148 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artiklit 33 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis lubab jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et taotleja on saanud asjaomase liikmesriigi territooriumile sellise riigi kaudu, kus teda ei ähvarda tagakiusamine või suure kahju oht selle riigisisese normi tähenduses, millega on üle võetud direktiivi 2011/95 artikkel 15, või kus on tagatud piisav kaitse.
- 149 Direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikes 1 on sätestatud, et lisaks juhtudele, kus taotlust ei vaadata läbi vastavalt määrusele nr 604/2013, ei ole liikmesriigid kohustatud hindama, kas taotleja vastab rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele vastavalt direktiivile 2011/95, kui taotlust peetakse vastavalt sellele sätte vastuvõetamatuks. Seoses sellega on direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikes 2 ammendavalt loetletud olukorrad, milles liikmesriigid võivad pidada rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks (19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus *Ibrahim jt*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punkt 76, ja 19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tomba), C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 29).
- 150 Seega tuleb kontrollida, kas sellist riigisisest õigusnormi, nagu on kõne all põhikohtuasjades, saab käsitada sellisena, et sellega rakendatakse ühte direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikes 2 ette nähtud vastuvõetamatuse alustest.
- 151 Siinkohal tuleb kohe alguses välistada, et põhikohtuasjades käsitletavas õigusnormis – nimelt varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punktis f – sätestatud vastuvõetamatuse alused võiksid kujutada endast selle direktiivi artikli 33 lõike 2 punktides a, d ja e sätestatud vastuvõetamatuse aluste rakendamist; selles osas saab arvesse võtta ainult vastavalt direktiivi artikli 33 lõike 2 punktides b ja c sätestatud vastuvõetamatuse aluseid, mis puudutavad esimest varjupaigariiki ja turvalist kolmandat riiki (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tomba), C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 33).

- 152 Selles kontekstis tuleb seoses turvalise kolmanda riigiga seotud vastuvõetamatuse alusega, mis on ette nähtud direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis c, märkida, et nimetatud sätte kohaselt võivad liikmesriigid pidada rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks, kui vastavalt direktiivi artiklile 38 peetakse taotleja jaoks turvaliseks kolmandaks riigiks riiki, mis ei ole liikmesriik.
- 153 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, tuleneb direktiivi 2013/32 artiklist 38, et mõiste „turvaline kolmas riik“ kohaldamine selle direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti c tähenduses sõltub artikli 38 lõigetes 1–4 ette nähtud kumulatiivsete tingimuste täidetusest (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tompá), C-564/18, EU:C:2020:218, punktid 36, 40 ja 41).
- 154 Mis puudutab käesoleval juhul esiteks direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikes 1 sätestatud tingimust, siis arvestades põhikohtuasjas kõne all olevate riigisiseste õigusnormide sõnastust, näib – mida peab kontrollima eelotsusetaotlused esitanud kohus –, et nimetatud õigusnormides ette nähtud esimesest olukorrast tuleneva vastuvõetamatuse aluse kohaldamine on seatud sõltuvusse ainult osade direktiivi artikli 38 lõikes 1 sätestatud põhimõtete järgimisest asjaomases kolmandas riigis, ning puudub eeskätt nõue, et selles riigis järgitaks tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet. Seega ei saa nimetatud direktiivi artikli 38 lõikes 1 sätestatud tingimus olla täidetud (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tompá), C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 42).
- 155 Mis puudutab põhikohtuasjades kõne all olevates riigisisestes õigusnormides ette nähtud teisest olukorrast tulenevat vastuvõetamatuse alust, siis ei ole eelotsust taotlev kohus esitanud mingit teavet nende õigusnormidega nõutud „kaitse piisava taseme“ sisu kohta ega eelkõige selle kohta, kas selline kaitsetase hõlmab asjaomases kolmandas riigis kõigi direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikes 1 sätestatud põhimõtete järgimist. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas see on nii.
- 156 Teiseks, mis puudutab direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikes 2 sätestatud tingimusi, eelkõige rahvusvahelise kaitse taotleja ja asjaomase kolmanda riigi vahelise sideme olemasoluga seotud tingimust, siis see side, mille põhikohtuasjades kõne all olevad riigisisest õigusnormid sellise taotleja ja asjaomase kolmanda riigi vahel loovad, tuleneb pelgalt asjaolust, et taotleja läbis selle riigi territooriumi (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tompá), C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 44).
- 157 Euroopa Kohus on aga otsustanud, et ainuüksi asjaolu, et rahvusvahelise kaitse taotleja läbis kolmanda riigi territooriumi, ei saa kujutada endast sidet artikli 38 lõike 2 tähenduses (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tompá), C-564/18, EU:C:2020:218, punktid 45–47).
- 158 Lisaks ei oleks direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikega 2 liikmesriikidele mõiste „turvaline kolmas riik“ kohaldamiseks pandud kohustus kehtestada õigusnormid – mis näevad ette juhtumipõhiselt kohaldatavad meetodid, hindamaks, kas asjaomane kolmas riik vastab tingimustele, et teda saaks pidada taotleja jaoks turvaliseks, ning nimetatud taotleja võimalus vaidlustada sideme olemasolu selle kolmanda riigiga – põhjendatud, kui sealjuures kujutaks endast piisavat või märkimisväärt sidet pelk fakt, et rahvusvahelise kaitse taotleja läbis asjaomase kolmanda riigi (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tompá), C-564/18, EU:C:2020:218, punktid 48 ja 49).
- 159 Eeltoodust tuleneb, et asjaolu, et rahvusvahelise kaitse taotleja läbis asjaomase kolmanda riigi, ei saa kujutada endast „sidet“ direktiivi 2013/32 artikli 38 lõike 2 punkti a tähenduses.
- 160 Järelikult ei saa põhikohtuasjades käsitletav riigisisene õigusnorm kujutada endast turvalise kolmanda riigiga seotud vastuvõetamatuse aluse kohaldamist, mis on ette nähtud nimetatud direktiivi artikli 33 lõike 2 punktis c (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Tompá), C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 51).

- 161 Lõpuks ei saa selline riigisisene õigusnorm kujutada endast ka direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis b ette nähtud esimest varjupaigariiki puudutava vastuvõetamatuse aluse kohaldamist (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 52).
- 162 Nimelt piisab, kui märkida, et direktiivi 2013/32 artikli 35 esimese lõigu punktide a ja b sõnastuse kohaselt saab riiki pidada konkreetse rahvusvahelise kaitse taotleja esimeseks varjupaigariigiks vaid juhul, kui taotlejat on seal riigis pagulasena tunnustatud ja ta saab ennast veel selle riigi kaitse alla anda või kui tal on muul viisil selle riigi piisav kaitse, sealhulgas kohaldatakse seal tema suhtes tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, tingimusel et see riik võtab ta tagasi (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 53).
- 163 Euroopa Kohtule esitatud toimikutest nähtub aga, et põhikohtuasjades kõne all olevas riigisiseses õigusnormis ette nähtud vastuvõetamatuse aluse kohaldamine ei sõltu sellest, kas rahvusvahelise kaitse taotleja on asjaomases riigis saanud pagulasseisundi või piisava kaitse muul alusel, mistõttu kaitsevajadust liidus ei oleks vaja analüüsida.
- 164 Seega tuleb järeldada, et sellist riigisisest õigusnormi nagu varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punkt f ei saa käsitada nii, et sellega rakendatakse ühte direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikes 2 ette nähtud vastuvõetamatuse alustest (19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, punkt 55).
- 165 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2013/32 artiklit 33 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis lubab jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et taotleja on saabunud asjaomase liikmesriigi territooriumile sellise riigi kaudu, kus teda ei ähvarda tagakiusamine või suure kahju oht selle riigisisese normi tähenduses, millega on üle võetud direktiivi 2011/95 artikkel 15, või kus on tagatud piisav kaitse.

Teine küsimus

Vastuvõetavus

- 166 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt kindlaks teha, millised tagajärjed peavad varjupaigataotluste läbivaatamisel järgnema sellele, kui asjaomane kolmas riik keeldub varjupaigataotlejaid oma territooriumile tagasi võtmast pärast seda, kui need taotlused on tunnustatud varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punkti f alusel vastuvõetamatuks. Eelotsusetaotlused esitanud kohus soovib eelkõige teada, kas sellisel juhul on menetlev ametiasutus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses kohustatud põhikohtuasjade kaebajate juba esitatud varjupaigataotlused omal algatusel läbi vaatama või võivad nad esitada uued varjupaigataotlused, ja kui see on nii, siis kas neid varjupaigataotlusi võib uuesti tunnistada vastuvõetamatuks muudel alustel.
- 167 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kuigi eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased, on siiski tõsi, et ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus on Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö vahend, mille abil Euroopa Kohus annab liikmesriikide kohtutele liidu õiguse tõlgenduse, mida need kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks. Eelotsusetaotluse eesmärk ei ole nõuandvate arvamuste andmine üldiste või teoreetiliste küsimuste kohta, vaid vaidluse tõhusa lahendamisega lahutamatu seotud vajadus. Nagu ilmneb ELTL artikli 267 sõnastusest endast, peab esitatud eelotsusetaotlus olema „vajalik“ selleks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks tema menetluses olevas kohtuasjas „teha otsuse“ (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus

Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (kohtunike distsiplinaarkord), C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punktid 43–45 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 168 Lisaks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kodukorra artikli 94 punkti c kohaselt üksikasjalikult selgitama, millistel põhjustel ta tõstatas liidu õigusnormide tõlgendamise küsimuse (20. detsembril 2017. aasta kohtuotsus Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 28).
- 169 Käesoleval juhul on eelotsust taotlevale kohtule esitatud esiteks kaebus milles palutakse tühistada otsused, millega põhikohtuasja kaebajaid kohustati oma päritoluriiki tagasi pöörduma, ja teiseks tegevusetuse kaebus seoses kaebajate paigutamisega Röscke transiiditsooni.
- 170 Isegi kui eelotsusetaotlused esitanud kohtus pooleliolevate vaidluste ese ei ole seega otseselt põhikohtuasjade kaebajate varjupaigataotluste läbivaatamine, nähtub eelotsusetaotlused esitanud kohtu selgitustest, et see kohus peab vajalikuks analüüsida, kas neid kaebajaid võib veel käsitada rahvusvahelise kaitse taotlejatena direktiivide 2013/32 ja 2013/33 tähenduses, et teha kindlaks, kas nende paigutamist Röscke transiiditsooni sektorisse, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, tuleb analüüsida, arvestades rahvusvahelise kaitse taotlejate kinnipidamist reguleerivaid norme, mis on ette nähtud nimetatud direktiivides.
- 171 Sellest järeldub, et teise küsimuse punktid a ja b – milles eelotsusetaotlused esitanud kohus küsib, kas menetlev ametiasutus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses on kohustatud põhikohtuasjade kaebajate varjupaigataotlused uuesti omal algatusel läbi vaatama või võivad nad siiski esitada uue varjupaigataotluse – on vastuvõetavad.
- 172 Seevastu teise küsimuse punktid c ja d puudutavad sisuliselt küsimust, kas põhikohtuasjade kaebajate varjupaigataotlused võib uuesti jätta läbi vaatamata vastuvõetamatuse aluse tõttu, millel ei ole seost eelneva menetlusega, eelkõige ühe aluse puhul direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktides b ja c ette nähtud alustest, ning kui vastus on jaatav, siis kas nende taotluste tagasilükkamine ühel neist kahest vastuvõetamatuse alusest eeldab, et enne on kontrollitud, kas kolmas riik, millele need kaks alust viitavad, on nõustunud nad oma territooriumile tagasi võtma.
- 173 Samas ei ole eelotsusetaotlused esitanud kohus selgitanud, miks ta leiab, et ta ei saa lahendada tema menetluses olevaid kohtuasju, ilma et ta oleks saanud vastuse teise küsimuse punktidele c ja d.
- 174 Järelikult tuleb teise küsimuse punktid c ja d tunnistada vastuvõetamatuks.

Sisuline küsimus

- 175 Teise küsimuse punktidega a ja b soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2013/32 artiklit 6 ja artikli 38 lõiget 4, arvestades harta artiklit 18, tuleb tõlgendada nii, et kui rahvusvahelise kaitse taotlus tunnistatakse liikmesriigi õiguse alusel vastuvõetamatuks põhjusel, et taotleja on selle liikmesriigi territooriumile saabunud sellise riigi kaudu, kus teda ei ähvardanud tagakiusamine või suure kahju oht või kus oli tagatud piisav kaitse, ja kui viimati nimetatud riik seejärel otsustab taotlejat oma territooriumile tagasi mitte võtta, siis peab menetlev ametiasutus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses selle taotluse omal algatusel uuesti läbi vaatama, või tuleb neid sätteid tõlgendada nii, et kui huvitatud isik esitab neil asjaoludel uue taotluse, siis ei või seda tunnistada nimetatud direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti d alusel vastuvõetamatuks kui „korduvat taotlust“ direktiivi artikli 2 punktis q tähenduses.
- 176 Käesoleval juhul tuleb märkida, et pärast seda, kui varjupaigaasjades pädev asutus oli jätnud põhikohtuasjade kaebajate varjupaigataotlused varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punkti f alusel läbi vaatamata ja seda oli kinnitatud kohtulahendiga, mis on jõustunud, astusid Ungari ametiasutused

samme selleks, et need kaebajad võetaks Serbia territooriumile tagasi. Kuid see kolmas riik keeldus seda taotlust rahuldama põhjendusel, et tema arvates olid põhikohtuasjade kaebajad liidu ja Serbia vahel sõlmitud tagasisivõtulepingu artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses seaduslikult sisenenud Ungari territooriumile.

- 177 Lisaks tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punkti 165 kohaselt on selline rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatus alus, nagu on sätestatud varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punktis f, direktiivi 2013/32 artikliga 33 vastuolus.
- 178 Seega ei pea Euroopa Kohus analüüsima, nagu soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus, tagajärgi, mis liidu õiguse kohaselt võivad tuleneda asjaolust, et riik, kuhu põhikohtuasjade kaebajad selle alusega seoses tuli saata, ei ole nõus neid oma territooriumile tagasi võtma.
- 179 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on aga ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöomenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses olev kohtuasi lahendada, ning seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (3. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 180 Seega tuleb eelotsusetaotlused esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks mõista teise küsimuse punkte a ja b selliselt, et nendega soovitakse teada, kas direktiivi 2013/32 koosmõjus harta artikliga 18 ja ELL artikli 4 lõikest 3 tuleneva lojaalse koostöö põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et kui varjupaigataotluse kohta on tehtud otsus jätta see läbi vaatamata vastuvõetamatus alusel, mis on vastuolus liidu õigusega, ja see otsus on kinnitatud jõustunud kohtulahendiga, siis peab menetlev ametiasutus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses selle taotluse omal algatusel uuesti läbi vaatama, või tuleb seda tõlgendada nii, et kui huvitatud isik on neil asjaoludel esitanud uue taotluse, siis ei või seda tunnistada nimetatud direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti d alusel vastuvõetamatuks kui „korduvat taotlust“ direktiivi artikli 2 punktis q tähenduses.
- 181 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb esimesena kindlaks teha, kas direktiiv 2013/32 koosmõjus harta artikliga 18 ja ELL artikli 4 lõikest 3 tuleneva lojaalse koostöö põhimõttega nõuab, et menetlev ametiasutus vaataks omal algatusel uuesti läbi rahvusvahelise kaitse taotluse, mille suhtes on tehtud otsus jätta see läbi vaatamata vastuvõetamatus alusel, mis on vastuolus direktiivi 2013/32 artikliga 33, ja kui see otsus on kinnitatud juba seadusjõu omandanud kohtulahendiga.
- 182 Sellega seoses on oluline märkida, et kuna direktiivi 2013/32 artiklis 33 – nagu sai meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 149 – on ammendavalt loetletud need juhud, millistel võib jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatus tõttu läbi vaatamata, siis väljendub selles sättes norm, mis on oma sisu poolest tingimusteta ja piisavalt täpne, et õigussubjekt saaks sellele tugineda ja kohus seda kohaldada. Järelikult on sellel artiklil vahetu õigusmõju (vt analoogia alusel 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 98 ja 99 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 183 Kohustus jätta vajaduse korral kohaldamata riigisisised õigusnormid, mis on vastuolus vahetut õigusmõju omava liidu õigusnormiga, pole mitte ainult liikmesriikide kohtutel, vaid ka kõigil riigiorganitel, sealhulgas haldusasutustel, kelle ülesanne on oma vastava pädevuse raames kohaldada liidu õigust (vt selle kohta 22. juuni 1989. aasta kohtuotsus Costanzo, 103/88, EU:C:1989:256, punktid 30 ja 31; 4. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality ja Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punkt 38, ning 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 78).
- 184 Sellest järeldub, et liikmesriigi haldus- või kohtuasutus, kellele direktiiv 2013/32 on siduv, ei või tunnistada rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks sellisel alusel, nagu on ette nähtud varjupaigaseaduse § 51 lõike 2 punktis f.

- 185 Samas tuleb meelde tuletada, kui tähtis on nii liidu õiguskorras kui ka liikmesriikide õiguskordades jõustunud kohtulahendi seadusjõu põhimõte. Nimelt selleks, et tagada nii õiguse ja õigussuhete stabiilsus kui ka korrakohane õigusemõistmine, on oluline, et kohtulahendeid, mis on jõustunud pärast olemasolevate õiguskaitsevahendite ammendamist või selleks sätestatud tähtaegade möödumist, ei oleks enam võimalik vaidlustada (30. septembri 2003. aasta kohtuotsus Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punkt 38; 24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus XC jt, C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 52, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punkt 88).
- 186 Samuti tuleb rõhutada, et kuigi väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab haldusasutus oma pädevuse raames kohaldama liidu õigusnormi, mida Euroopa Kohus on tõlgendanud, isegi õigussuhetele, mis tekkisid või sõlmiti enne Euroopa Kohtu tõlgendava eelotsuse tegemist, kuid õiguskindluse põhimõtte kohaselt ei nõua liidu õigus siiski, et haldusasutus oleks põhimõtteliselt kohustatud tunnistama kehtetuks haldusakti, mis on muutunud lõplikuks mõistlike kaebetähtaegade möödumise tõttu või õiguskaitsevahendite ammendumise tõttu. Selle põhimõtte järgimine võimaldab vältida õiguslikke tagajärgi tekitavate haldusaktide lõputut vaidlustamist (13. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Kühne & Heitz, C-453/00, EU:C:2004:17, punktid 22 ja 24; 19. septembri 2006. aasta kohtuotsus i-21 Germany ja Arcor, C-392/04 ja C-422/04, EU:C:2006:586, punkt 51, ning 12. veebruari 2008. aasta kohtuotsus Kempter, C-2/06, EU:C:2008:78, punktid 36 ja 37).
- 187 Samas tuleneb ka Euroopa Kohtu praktikast, et haldusakti andmise eest vastutav haldusasutus on ELL artikli 4 lõikest 3 tuleneva lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt siiski kohustatud selle akti uuesti läbi vaatama ja võib-olla ka kehtetuks tunnistama, kui on täidetud neli tingimust. Esiteks on haldusasutusel riigisisese õiguse kohaselt õigus see akt kehtetuks tunnistada. Teiseks on kõnealune akt muutunud lõplikuks viimases astmes asja lahendava riigisisese kohtu otsuse tagajärjel. Kolmandaks põhineb kõnealune kohtuotsus sellest hilisemat Euroopa Kohtu praktikat arvestades liidu õiguse vääral tõlgendusel, milleni jõuti Euroopa Kohtult ETL artikli 267 kolmandas lõigus sätestatud tingimustel eelotsust taotlemata. Neljandaks pöördus huvitatud isik haldusasutuse poole kohe pärast sellest kohtupraktikast teada saamist (vt selle kohta 13. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Kühne & Heitz, C-453/00, EU:C:2004:17, punkt 28, ning 19. septembri 2006. aasta kohtuotsus i-21 Germany ja Arcor, C-392/04 ja C-422/04, EU:C:2006:586, punkt 52).
- 188 Euroopa Kohus on veel täpsustanud seoses neljanda tingimusega, et liikmesriigid võivad õiguskindluse põhimõttest lähtudes nõuda, et lõplikuks muutunud haldusakti, mis on sellest hilisemat Euroopa Kohtu praktikat arvestades vastuolus liidu õigusega, uuesti läbivaatamise taotlus esitataks pädevale asutusele mõistliku tähtaja jooksul (12. veebruari 2008. aasta kohtuotsus Kempter, C-2/06, EU:C:2008:78, punkt 59).
- 189 Sellest järeldub, et isegi kui oletada, et riigisisene õigus võimaldab varjupaigaasjades pädeval asutusel uuesti läbi vaadata otsuse, millega tunnistati rahvusvahelise kaitse taotlus liidu õigust rikkudes vastuvõetamatuks, ei nõua liidu õigus siiski, et see asutus vaataks sellise taotluse omal algatusel uuesti läbi.
- 190 Eeltoodust tuleneb, et direktiiv 2013/32 koosmõjus harta artikliga 18 ja ELL artikli 4 lõikest 3 tuleneva lojaalse koostöö põhimõttega ei kohusta direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses menetlevat ametiasutust vaatama omal algatusel uuesti läbi rahvusvahelise kaitse taotlust, mille kohta tehtud otsus jätta see läbi vaatamata on jõustunud kohtulahendiga kinnitatud enne seda, kui tuvastati selle läbi vaatamata jätmise otsuse vastuolu liidu õigusega.
- 191 Teisena tuleb kindlaks teha, kas samade liidu õiguse sätetega on vastuolus see, et juhul, kui esimese rahvusvahelise kaitse taotluse kohta on liidu õigust rikkudes tehtud otsus jätta see läbi vaatamata ja seda otsust on kinnitatud jõustunud kohtulahendiga, tunnistatakse sama taotleja esitatud uus varjupaigataotlus direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkti d alusel vastuvõetamatuks kui „korduv“ taotlus direktiivi artikli 2 punkti q tähenduses.

- 192 Sellega seoses on oluline rõhutada, et sellise jõustunud kohtulahendi olemasolu, millega kinnitati varjupaigataotluse suhtes tehtud otsus jätta taotlus läbi vaatamata alusel, mis on vastuolus liidu õigusega, ei takista huvitatud isikul esitamast korduvat taotlust direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti q tähenduses. Niisiis võib see isik sellisele otsusele vaatamata veel kasutada oma õigust – mis on sätestatud harta artiklis 18 ja millele on konkreetne väljendus antud direktiivides 2011/95 ja 2013/32 – saada rahvusvahelist kaitset, kui liidu õiguses ette nähtud tingimused on täidetud.
- 193 Direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktist d tuleneb küll, et sellise korduva taotluse võib tunnistada vastuvõetamatuks, kui taotlusest ei ilmne või taotleja ei ole esitanud ühtegi uut asjaolu ega tõendit selle küsimuse läbivaatamiseks, kas ta vastab rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele.
- 194 Samas on Euroopa Kohtu sellise otsuse olemasolu, milles tuvastatakse selliste riigisiseste õigusnormide vastuolu liidu õigusega, mis lubavad jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et taotleja on saabunud asjaomase liikmesriigi territooriumile sellise riigi kaudu, kus teda ei ähvarda tagakiusamine või suure kahju oht või kus on tagatud piisav kaitse, uus asjaolu rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamisel nimetatud direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti d tähenduses, mistõttu ei saa seda korduvat taotlust nimetatud sätte alusel läbi vaatamata jätta.
- 195 See järeldus kehtib ka juhul, kui taotleja ei ole eelmises punktis nimetatud viidet sellisele Euroopa Kohtu otsusele esitanud.
- 196 Pealegi pärsiks see oluliselt käesoleva kohtuotsuse punktis 192 nimetatud rahvusvahelise kaitse taotlejale antud õiguse tõhusat toimet, kui korduv taotlus võidaks tunnistada vastuvõetamatuks direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis d nimetatud alusel, samas kui esimene taotlus on läbi vaatamata jäetud liidu õigust rikkudes.
- 197 Nimelt tooks selle sätte selline tõlgendus kaasa selle, et liidu õiguse väär kohaldamine võib korduda iga uue rahvusvahelise kaitse taotluse puhul, ilma et oleks võimalik pakkuda taotlejale võimalust tema taotluse läbivaatamiseks nii, et liidu õigust ei rikuta. Sellist takistust rahvusvahelise kaitse andmise menetlust käsitlevate liidu õigusnormide tõhusaks kohaldamiseks ei saa mõistlikult põhjendada õiguskindluse põhimõttega (vt analoogia alusel 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punktid 95 ja 96).
- 198 Sellega seoses tuleb direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkti d tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav korduvale taotlusele selle direktiivi artikli 2 punkti q tähenduses, kui menetlev ametiasutus sama direktiivi artikli 2 punkti f tähenduses tuvastab, et varasema taotluse lõplik tagasilükkamine on liidu õigusega vastuolus. Selline järeldus on tingimata siduv menetlevale asutusele, kui see vastuolu nähtub – nagu käesoleval juhul – Euroopa Kohtu otsusest või tuvastatakse täiendavalt liikmesriigi kohtu otsusega.
- 199 Tuleb täpsustada, et sellise tagasisaatmisotsuse õiguspärasuse kohtuliku kontrolli käigus, mis on tehtud pärast seda, kui rahvusvahelise kaitse taotlus on jäetud läbi vaatamata ja see läbi vaatamata jätmise otsus on juba seadusjõu omandanud kohtulahendiga kinnitatud, võib liikmesriigi kohus, kellele on esitatud kaebus tagasisaatmisotsuse peale, liidu õiguse alusel ja ilma, et seda takistaks läbi vaatamata jätmise otsust kinnitanud kohtuotsuse seadusjõud, kontrollida täiendavalt sellise läbi vaatamata jätmise kehtivust, kui see põhineb liidu õigusega vastuolus oleval alusel.
- 200 Lõpuks tuleb lisada, et käesoleval juhul tegi menetlev ametiasutus kummaski põhikohtuasjas otsuse, millega jättis läbi vaatamata põhikohtuasja kaebajate varjupaigataotluse, ning otsuse, millega neile anti korraldus lahkuda Ungari territooriumilt Serbiasse, ühe ja sama akti raames, nagu seda lubab direktiivi 2008/115 artikli 6 lõige 6 (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 49). Euroopa Kohtule esitatud toimikutest selgub, et need samal ajal tehtud otsused on kinnitatud lõplike kohtulahenditega.

- 201 Neil asjaoludel tuleb juhuks, kui esialgseid tagasisaatmisotsuseid muutvad otsused, millega põhikohtuasjade kaebajaid kohustati oma päritoluriiki tagasi pöörduma, lõpuks tühistatakse, täpsustada, et seadusjõud, mis on kohtulahenditel, millega kinnitati nii varjupaigataotluste läbi vaatamata jätmise otsused kui ka tagasisaatmise otsused, mis on tehtud samal ajal nende läbi vaatamata jätmise otsustega, ei saa olla takistuseks sellele, et kaebajate väljasaatmine lükatakse edasi, nagu nõuab ka direktiivi 2008/115 artikli 9 lõike 1 punkt a juhul, kui väljasaatmine on otsustatud tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet rikkudes.
- 202 Nii on see ka siis, kui selgub – isegi kui pärast esialgsete tagasisaatmisotsuste vastuvõtmist ei ole ilmnenud ühtegi uut asjaolu –, et vastupidi direktiivi 2008/115 artiklile 5 ei kontrollinud ei rahvusvahelise kaitse taotlused läbi vaatamata jätnud ja tagasisaatmisotsused teinud haldusasutus ega nende otsuste kehtivuse üle otsustanud kohus korralikult, kas neis esialgsetes tagasisaatmisotsustes nimetatud kolmas riik järgib tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.
- 203 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et teise küsimuse punktidele a ja b tuleb vastata, et direktiivi 2013/32 koosmõjus harta artikliga 18 ja ELL artikli 4 lõikest 3 tuleneva lojaalse koostöö põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et kui varjupaigataotluse kohta on tehtud otsus jätta see läbi vaatamata, ja see otsus on kinnitatud jõustunud kohtulahendiga enne, kui tuvastati selle läbi vaatamata jätmise otsuse vastuolu liidu õigusega, siis ei ole menetlev ametiasutus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses kohustatud seda taotlust omal algatusel uuesti läbi vaatama. Direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkti d tuleb tõlgendada nii, et Euroopa Kohtu sellise otsuse olemasolu, milles tuvastatakse selliste riigisiseste õigusnormide vastuolu liidu õigusega, mis lubavad jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et taotleja on saabunud asjaomase liikmesriigi territooriumile sellise riigi kaudu, kus teda ei ähvarda tagakiusamine või suure kahju oht või kus on tagatud piisav kaitse, on uus asjaolu rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamisel nimetatud sätte tähenduses. Lisaks ei ole see säte kohaldatav korduva taotlusele selle direktiivi artikli 2 punkti q tähenduses, kui menetlev ametiasutus tuvastab, et varasema taotluse lõplik tagasilükkamine on liidu õigusega vastuolus. Selline järeldus on tingimata siduv nimetatud asutusele, kui see vastuolu nähtub Euroopa Kohtu otsusest või tuvastatakse täiendavalt liikmesriigi kohtu otsusega.

Kolmas ja neljas küsimus

Sissejuhatavad märkused

- 204 Kolmanda ja neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus teada, kuidas tõlgendada vastavalt direktiivide 2013/32 ja 2013/33 sätteid, mis käsitlevad rahvusvahelise kaitse taotlejate kinnipidamist, ja direktiivi 2008/115 sätteid, mis käsitlevad ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike kinnipidamist, hinnates seda, kas põhikohtuasjade kaebajate paigutamine Rõszke transiiditsooni sektorisse, mis on mõeldud ainult kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus lükati tagasi, on õiguspärane.
- 205 Eelotsusetaotlused esitanud kohus täpsustab lisaks, et tema kolmandale küsimusele tuleb vastata vaid juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et põhikohtuasjade kaebajad kuuluvad alates nende paigutamisest Rõszke transiiditsooni sektorisse, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, direktiivide 2013/32 ja 2013/33 kohaldamisalasse, ning et tema neljandale küsimusele tuleb vastupidi vastata vaid siis, kui Euroopa Kohus leiab, et need kaebajad kuuluvad sellest paigutamisest alates direktiivi 2008/115 kohaldamisalasse.
- 206 Seega tuleb kindlaks teha, kas alates nende paigutamisest Rõszke transiiditsooni sellesse sektorisse tuleb põhikohtuasjade kaebajate olukorda käsitleda lähtuvalt direktiivist 2008/115 või direktiividest 2013/32 ja 2013/33.

- 207 Sellega seoses tuleb esimesena märkida, et haldusotsuste peale, millega põhikohtuasjade kaebajate varjupaigataotlused tagasi lükati, ei olnud enam võimalik direktiivi 2013/32 V peatüki tähenduses edasi kaevata kuupäeval, mil nad paigutati Röske transiiditsooni sektorisse, mis on mõeldud ainult kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud. Seega tuleb asuda seisukohale, et sel kuupäeval oli nende rahvusvahelise kaitse taotluste kohta tehtud lõplik otsus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti e tähenduses.
- 208 Sellest järeldub, et alates sellest kuupäevast ei olnud põhikohtuasjade kaebajad enam rahvusvahelise kaitse taotlejad direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti c ja direktiivi 2013/33 artikli 2 punkti b tähenduses, mistõttu nad ei kuulunud enam nende direktiivide kohaldamisalasse.
- 209 Teisena tuleb rõhutada, et kui kolmanda riigi kodanikule ei ole antud direktiivi 2008/115 artikli 6 lõikes 4 ette nähtud riigis elamise õigust või elamisluba, viibib ta liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult direktiivi 2008/115 tähenduses alates hetkest, mil menetlev asutus jättis tema rahvusvahelise kaitse taotluse esimese astme menetluses rahuldamata, ja seda sõltumata sellest, et tal on luba jääda riiki kuni selle rahuldamata jätmise peale esitatud kaebuse lahendamiseni (19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 59, ja 5. juuli 2018. aasta kohtumäärus C jt, C-269/18, EU:C:2018:544, punkt 47).
- 210 Kuna Euroopa Kohtule esitatud toimikust ei nähtu, et põhikohtuasjade kaebajatel oleks riigis elamise õigus või elamisluba direktiivi 2008/115 artikli 6 lõike 4 tähenduses, tuleb neid alates nende varjupaigataotluse esimeses astmes tagasi lükkamise otsuse kuupäevast pidada Ungari territooriumil ebaseaduslikult viibivaks. Järelikult kuuluvad nad alates sellest kuupäevast direktiivi 2008/115 kohaldamisalasse, kuna eelotsusetaotlused esitanud kohus täpsustas, et nende suhtes ei ole kohaldatav ükski selle direktiivi artikli 2 lõikes 2 ette nähtud eranditest.
- 211 Lisaks, kuna haldusotsused, millega põhikohtuasjade kaebajate varjupaigataotlused tagasi lükati, on kohtulahenditega kinnitatud, võidakse neid põhimõtteliselt väljasaatmise eesmärgil kinni pidada, kui direktiivis 2008/115 sätestatud sellekohased tingimused on täidetud.
- 212 Samas tuleb kolmandana rõhutada, et Euroopa Kohtus toimunud kohtuistungil teatasid põhikohtuasja kaebajad kohtuasjas C-925/19 PPU, et üks neist on esitanud uue varjupaigataotluse. See taotlus on jäetud vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata, mille peale esitas kaebaja hetkel menetluses oleva kaebuse veel ühele teisele kohtule, mis ei ole eelotsust taotleval kohus.
- 213 Kui need asjaolud osutuvad tõeseks, mida peab kontrollima eelotsusetaotlused esitanud kohus, siis tuleb seda kaebuse esitajat alates tema uue varjupaigataotluse esitamise kuupäevast taas käsitada rahvusvahelise kaitse taotlejana, kes kuulub direktiivide 2013/32 ja 2013/33 kohaldamisalasse. Sellele tuleb lisada, et kuigi alates kuupäevast, mil tema varjupaigataotlus esimeses astmes tagasi lükati, kuulub see kaebaja direktiivi 2008/115 kohaldamisalasse, ei saa tema suhtes kohaldada kinnipidamismeedet selle direktiivi artikli 15 alusel, kuni selle tagasilükkamise peale esitatud kaebuse menetlemine on pooleli (19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punktid 61 ja 62).
- 214 Neil asjaoludel tuleb eelotsusetaotlused esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks vastata nii kolmandale kui ka neljandale küsimusele.

Kinnipidamise olemasolu

- 215 Kolmanda küsimuse punktiga b ja neljanda küsimuse punktiga a soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2013/33 artikli 2 punkti h ja direktiivi 2008/115 artiklit 16 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodaniku kohustus jääda püsivalt liikmesriigi välispiiril asuvasse transiiditsooni, kust ta ei saa seaduslikult vabatahtlikult lahkuda üheski suunas, kujutab endast „kinnipidamist“ nende direktiivide tähenduses.

– Mõiste „kinnipidamine“

- 216 Mis esimesena puudutab mõistet „kinnipidamine“ direktiivi 2013/33 tähenduses, siis tuleb käesoleva kohtuotsuse punktis 113 viidatud kohtupraktikat arvestades rõhutada esiteks, et selle direktiivi artikli 2 punkti h kohaselt hõlmab see mõiste liikmesriigi korraldusel taotleja hoidmist kindlaksmääratud kohas, kus taotlejalt on võetud liikumisvabadus.
- 217 Seega nähtub selle sätte sõnastusest endast, et kinnipidamine eeldab mitte lihtsalt liikumisvabaduse piiramist, vaid liikumisvabaduse võtmist, mida iseloomustab asjaolu, et asjaomane isik eraldatakse ülejäänud elanikkonnast kindlaksmääratud kohta.
- 218 Teiseks kinnitab sellist tõlgendust selle sätte kujunemislugu. Nii nähtub direktiivi 2013/33 aluseks oleva ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi, millega sätestatakse varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded (KOM(2008) 815 (lõplik)), seletuskirja 3. jaotise punktist 4, et selle direktiiviga kehtestatud kinnipidamise kord tugineb Euroopa Nõukogu ministrite komitee 16. aprilli 2003. aasta soovitusel varjupaigataotlejate kinnipidamismeetmete kohta ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) Pagulaste Ülemvoliniku Ameti 26. veebruari 1999. aasta suunistele varjupaigataotlejate kinnipidamise suhtes kohaldatavate kriteeriumide ja nõuete kohta (vt selle kohta 15. veebruari 2016. aasta kohtuotsus N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punkt 63, ja 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus K., C-18/16, EU:C:2017:680, punkt 46).
- 219 Ühelt poolt on selles soovitusel aga varjupaigataotlejate kinnipidamismeetmed määratletud kui „asjaolu, et [nad] jäävad kitsalt piiritletud või piiratud alale, kus neilt on võetud vabadus“, täpsustades samas, et „isikuid, kelle suhtes kehtivad elukoha või viibimiskoha piirangud, ei peeta üldjuhul kinnipidamismeetmetele allutatuks“.
- 220 Teiselt poolt määratlevad need ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti suunised varjupaigataotlejate kinnipidamise kui „vabaduse võtmise või paigutamise kinnisesse kohta, kust varjupaigataotleja ei saa vabalt lahkuda, sealhulgas – ja mitte ainult – vanglad või kinnipidamiskeskused, suletud vastuvõtukeskused või selleks ehitatud kinnipidamisasutused“, täpsustades samas, et „erinevus vabaduse võtmise ja liikumisvabaduse väiksemate piirangute vahel on „erinevus üksnes määras või raskuses, mitte aga olemuses või sisus““.
- 221 Kolmandaks ilmneb direktiivi 2013/33 artikli 2 punkti h kontekstist samuti, et kinnipidamist tuleb mõista nii, et sellega peetakse silmas viimase abinõuna kasutatavat sunnimeedet, mis ei piirdu rahvusvahelise kaitse taotleja liikumisvabaduse piiramisega.
- 222 Nii on selle direktiivi artikli 8 lõikes 2 sätestatud, et kinnipidamismeedet võib kohaldada ainult siis, kui muid leebemaid sunnimeetmeid ei ole võimalik tõhusalt kohaldada. Lisaks näevad liikmesriigid nimetatud direktiivi artikli 8 lõike 4 kohaselt oma riigisisises õiguses ette eeskirjad, mis käsitlevad kinnipidamise alternatiive, nagu korrapärane ilmumine ametiasutustesse, rahalise tagatise andmine või keeld lahkuda kindlaksmääratud kohast. Viimati nimetatud kinnipidamise alternatiivi tuleb mõista nii, et see viitab rahvusvahelise kaitse taotleja liikumisvabaduse piirangutele, mis on lubatud

direktiivi 2013/33 artikliga 7, arvestades, et selle artikli kohaselt ei või sellised piirangud kahjustada taotleja eraelu puutumatust ning peavad tagama piisava võimaluse kasutada direktiivist tulenevaid hüvesid.

- 223 Eeltoodust tuleneb, et rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamine direktiivi 2013/33 artikli 2 punkti h tähenduses on sunnimeede, mis võtab taotlejalt tema liikumisvabaduse ja isoleerib ta ülejäänud elanikkonnast, kohustades teda jääma püsivalt piiratud ja kinnisele alale.
- 224 Mis teisena puudutab mõistet „kinnipidamine“ direktiivi 2008/115 tähenduses, siis tuleb märkida, et ei artikkel 16 ega ükski teine selle direktiivi säte ei sisalda selle mõiste definitsiooni. Samas ei anna ükski asjaolu alust arvata, et liidu seadusandja oleks tahtnud anda mõistele „kinnipidamine“ direktiivi 2008/115 kontekstis teistsuguse tähenduse kui see, mis on sellel mõistel direktiivi 2013/33 kontekstis. Lisaks viitab direktiiv 2013/33 – eelkõige selle artikli 8 lõike 3 punkt d – selle direktiivi tähenduses lubatud „kinnipidamise“ juhtude hulgas sõnaselgelt juhule, mil asjaomast kolmanda riigi kodanikku juba peetakse kinni direktiivis 2008/115 sätestatud tagasisaatmiskorra kohaselt, mis toetab tõlgendust, mille kohaselt hõlmab mõiste „kinnipidamine“ nende kahe direktiivi tähenduses ühte ja sama olukorda.
- 225 Eeltoodust tuleneb, et liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku „kinnipidamine“ direktiivi 2008/115 tähenduses on samasugune sunnimeede nagu see, mis on määratletud direktiivi 2013/33 artikli 2 punktis h ja mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 223.

– Põhikohtuasjades kõne all olevad kinnipidamistingimused

- 226 Nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 68–70 märgitud, nähtub eelotsusetaotlustest, et põhikohtuasjade kaebajad on kohustatud alates Ungari territooriumile sisenemise kuupäevast jääma püsivalt Röszeke transiiditsooni, mida ümbritseb kõrge tara ja okastraat. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul majutatakse kaebajaid konteinerites, mille pindala ei ületa 13m². Neid ei saa ilma loata külastada isikud väljastpoolt transiiditsooni ning nende liikumine tsoonis on piiratud ja seda kontrollivad pidevalt selles tsoonis ja selle vahetus ümbruses viibivad korrakaitseteenistuse liikmed.
- 227 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 167 sisuliselt märkis, nähtub niisiis Euroopa Kohtule esitatud toimetustest, et põhikohtuasjade kaebajate paigutamine Röszeke transiiditsooni ei erine kinnipidamise korrast.
- 228 Sellega seoses tuleb rõhutada, et argument, mille Ungari valitsus oma kirjalikes seisukohtades ja kohtuistungil esitas ning mille kohaselt võivad põhikohtuasjade kaebajad lahkuda Röszeke transiiditsoonist ja suunduda Serbiasse, ei sea kahtluse alla hinnangut, et kaebajate paigutamine sellesse transiiditsooni ei erine kinnipidamise korrast.
- 229 Ühelt poolt ja ilma, et Euroopa Kohus peaks käesolevate kohtuasjade raames otsustama, kas Serbia ametiasutuste tegevus on kooskõlas liidu ja Serbia vahel sõlmitud tagasivõtulepinguga, nähtub eelotsusetaotlustest sõnaselgelt – ja ka Ungari valitsus ei ole seda eitanud –, et see kolmas riik peab põhikohtuasjade kaebajate võimalikku Serbiasse sisenemist ebaseaduslikuks ja et seetõttu võidakse neile kohaldada karistusi. Seetõttu ei saa eelkõige sel põhjusel asuda seisukohale, et kaebajatel on tegelik võimalus Röszeke transiiditsoonist lahkuda.
- 230 Teiselt poolt, nagu põhikohtuasja kaebajad kohtuasjas C-925/19 PPU sisuliselt rõhutavad, võivad kaebajad Ungari territooriumilt lahkumisel kaotada igasuguse võimaluse saada Ungaris pagulasseisund. Varjupaigaseaduse § 80/J kohaselt saavad nad esitada uue varjupaigataotluse Röszeke ja Tompa (Ungari)

transiiditsoonidest vaid ühes tsoonis. Lisaks tuleneb sama seaduse §-st 80/K, et varjupaigaasjades pädev asutus võib otsustada rahvusvahelise kaitse menetluse lõpetada, kui taotleja lahkub ühest neist kahest tsoonist, ilma et seda otsust saaks halduskohtumenetluses vaidlustada.

- 231 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kolmanda küsimuse punktile b ja neljanda küsimuse punktile a tuleb vastata, et direktiive 2008/115 ja 2013/33 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodanikule pandud kohustus jääda püsivalt piiratud ja suletud transiiditsooni, kus tema liikumine on piiratud ja seda kontrollitakse, ning kust ta ei saa seaduslikult vabatahtlikult lahkuda üheski suunas, on vabaduse võtmine, mis on iseloomulik „kinnipidamisele“ nende direktiivide tähenduses.

Direktiivides 2013/32 ja 2013/33 ette nähtud kinnipidamistingimused

– Direktiivi 2013/32 artikkel 43

- 232 Kolmanda küsimuse punktiga a soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2013/32 artiklit 43 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamine transiiditsoonis kauem kui neli nädalat.
- 233 Kõigepealt tuleb rõhutada, et Ungari valitsus vaidlustab selle, et põhikohtuasjade kaebajate varjupaigataotlused on riigisiseste õigusnormide alusel, millega võeti üle direktiivi 2013/32 artikkel 43, toimunud menetluses läbi vaadatud.
- 234 Tuleb siiski meenutada, et üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohus on pädev tõlgendama riigisisest õigust ning tuvastama ja hindama faktilisi asjaolusid tema menetluses olevas kohtuasjas ning tegema sellest järeldused oma otsuse jaoks (vt selle kohta 11. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Eind, C-291/05, EU:C:2007:771, punkt 18, ja 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus I.G.I., C-394/18, EU:C:2020:56, punkt 50). Sellest tuleneb, et asjasse puutuvate riigisiseste õigusaktide kohaldamise osas tuleb Euroopa Kohtul seega lähtuda olukorrast, mis nimetatud kohtu hinnangul on tuvastatud, kusjuures Euroopa Kohtule ei ole siduvad ühe menetluspoole oletused (vt selle kohta 8. juuni 2016. aasta kohtuotsus Hünnebeck, C-479/14, EU:C:2016:412, punkt 36, ja 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Coty Germany, C-567/18, EU:C:2020:267, punkt 22).
- 235 Seda täpsustust arvestades tuleb esimesena rõhutada, et direktiivi 2013/32 artikli 43 lõige 1 annab liikmesriikidele võimaluse näha oma piiridel või transiiditsoonides ette erimenetlused, et otsustada direktiivi artikli 33 alusel, kas nendes kohtades esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus on vastuvõetav, ja selle direktiivi artikli 31 lõikes 8 ette nähtud juhtudel selle taotluse sisu üle, kui need menetlused vastavad sama direktiivi II peatükis nimetatud üldpõhimõtetele ja tagatistele. Direktiivi 2013/32 artikli 43 lõike 2 kohaselt tuleb need erimenetlused läbi viia mõistliku aja jooksul, võttes arvesse, et kui nelja nädala jooksul ei ole tehtud otsust rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise kohta, peab asjaomane liikmesriik andma taotlejale õiguse tema territooriumile siseneda, kusjuures tema taotlus tuleb läbi vaadata nelja nädala jooksul vastavalt tavamenetlusele.
- 236 Ka direktiivi 2013/32 põhjendusest 38 tuleneb, et niisuguse piiril toimuva menetluse eesmärk on võimaldada liikmesriikidel teha otsus rahvusvahelise kaitse taotluste kohta, mis esitatakse liikmesriigi piiril või transiiditsoonis, enne, kui tehakse otsus taotlejate selle liikmesriigi territooriumile sisenemise kohta.
- 237 Liikmesriikidel on seega õigus kohustada rahvusvahelise kaitse taotlejaid jääma maksimaalselt nelja nädala jooksul nende piirile või mõnesse nende transiiditsooni, et enne taotlejate territooriumile sisenemise õiguse üle otsustamist kontrollida, kas nende taotlus ei ole direktiivi 2013/32 artikli 33 kohaselt vastuvõetamatu või kas taotlust ei tule vastavalt selle direktiivi artikli 31 lõikele 8 tunnistada põhjendamatuks.

- 238 Selline olukord on ette nähtud direktiivi 2013/33 artikli 8 lõike 3 punktis c, mille kohaselt võivad liikmesriigid rahvusvahelise kaitse taotlejat kinni pidada, et teha menetluses otsus tema õiguse kohta nende territooriumile siseneda. Pealegi on direktiivi 2013/33 artikli 10 lõikes 5 ja artikli 11 lõikes 6 sõnaselgelt viidatud korrale, kuidas tuleb rahvusvahelise kaitse taotlejat kinni pidada piiril või transiiditsoonis direktiivi 2013/32 artiklis 43 sätestatud erimenetluste kohaldamisel.
- 239 Sellest järeldub, et direktiivi 2013/32 artikkel 43 lubab liikmesriikidel pidada rahvusvahelise kaitse taotlejaid direktiivi 2013/33 artikli 2 punkti h tähenduses kinni artiklis 43 sätestatud tingimustel ja selleks, et tagada selles ette nähtud menetluste tõhusus.
- 240 Samas tuleneb kõnealuse artikli 43 lõigetest 1 ja 2, et nende sätete alusel kinnipidamine ei tohi ületada nelja nädalat. Kuigi kuupäeva, millest alates hakkab see tähtaeg kulgema, ei ole selles sättes täpsustatud, tuleb asuda seisukohale, et see tähtaeg algab kuupäevast, mil esitati rahvusvahelise kaitse taotlus direktiivi 2013/32 artikli 6 lõike 2 tähenduses, kusjuures seda kuupäeva tuleb pidada kuupäevaks, mil algab selle taotluse läbivaatamise menetlus.
- 241 Sellest järeldub, et rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamine transiiditsoonis kauem kui neli nädalat, mis algab tema taotluse esitamisest direktiivi 2013/32 artikli 6 lõike 2 tähenduses, ei saa olla selle direktiivi artikli 43 lõigete 1 ja 2 alusel põhjendatud.
- 242 Samas tuleb teisena märkida, et direktiivi 2013/32 artikli 43 lõikes 3 on ette nähtud, et kui rahvusvahelise kaitse taotlejate massiline sissevool muudab võimatuks selle direktiivi artikli 43 lõike 1 alusel liikmesriikide kehtestatud erimenetluste kohaldamise nende piiridel või transiiditsoonides, võib neid menetlusi kohaldada ka sel juhul ja seni, kui kõnealused kolmanda riigi kodanikud või kodakondsuseta isikud on normaalsetel tingimustel majutatud piiri või transiiditsooni lähedusse.
- 243 Direktiivi 2013/32 artikli 43 lõige 3 lubab seega liikmesriikidel rahvusvahelise kaitse taotlejate massilise sissevoolu konkreetses olukorras jätkata selle artikli lõikes 1 ette nähtud menetluste kohaldamist, isegi kui on möödunud nelja nädala pikkune tähtaeg, mille jooksul need menetlused tuleb sama artikli lõike 2 kohaselt tavaliselt läbi viia.
- 244 Direktiivi artikli 43 lõike 3 sõnastusest nähtub siiski, et selliseid menetlusi võib jätkata vaid siis, kui rahvusvahelise kaitse taotlejad on selle artikli lõikes 2 ette nähtud neljanädalase tähtaja möödumisel normaalsetel tingimustel majutatud piiri või transiiditsooni lähedusse.
- 245 Nõudes aga, et taotlejad oleksid majutatud normaalsetes tingimustes, välistati direktiivi 2013/32 artikli 43 lõikega 3 kindlasti nende kinnipidamine. Nimelt reguleerivad rahvusvahelise kaitse taotlejate normaalseid majutustingimusi direktiivi 2013/33 artiklid 17 ja 18, mille kohaselt on igal rahvusvahelise kaitse taotlejal põhimõtteliselt õigus saada rahalist toetust, mis võimaldab talle eluaseme, või majutuse loonusena muus kohas kui kinnipidamiskeskus.
- 246 Sellest järeldub, et direktiivi 2013/32 artikli 43 lõige 3 ei anna liikmesriigile õigust pidada rahvusvahelise kaitse taotlejaid kinni oma piiril või mõnes oma transiiditsoonidest pärast käesoleva kohtuotsuse punktis 241 nimetatud nelja nädala pikkust tähtaega isegi juhul, kui rahvusvahelise kaitse taotlejate massiline sissevool muudab selle direktiivi artikli 43 lõikes 1 ette nähtud menetluste kohaldamise niisuguse tähtaja jooksul võimatuks.
- 247 Samas tuleb lisada, et kuigi direktiivi 2013/32 artikli 43 lõike 2 kohaselt võivad taotlejad põhimõtteliselt vabalt siseneda asjaomase liikmesriigi territooriumile pärast sellise neljanädalase tähtaja möödumist, lubab selle artikli lõige 3 liikmesriigil siiski piirata nende liikumisvabadust piirialade või transiiditsoonide lähedal asuva alaga vastavalt direktiivi 2013/33 artiklile 7.

248 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kolmanda küsimuse punktile a tuleb vastata, et direktiivi 2013/32 artiklit 43 tuleb tõlgendada nii, et see ei luba rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamist transiiditsoonis kauem kui neli nädalat.

– Direktiivi 2013/33 artiklid 8 ja 9

249 Kolmanda küsimuse punktidega c ja d soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2013/33 artikleid 8 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus esiteks see, et rahvusvahelise kaitse taotlejat peetakse kinni üksnes põhjusel, et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, teiseks see, et kinnipidamine toimub ilma, et enne oleks tehtud otsus, mille alusel isikut kinni peetakse, ning ilma et oleks analüüsitud sellise meetme vajalikkust ja proportsionaalsust, kolmandaks see, et taotlejal ei ole võimalik enda kinnipidamist vaidlustada, ja neljandaks see, et kinnipidamise täpset kestust pole kindlaks määratud.

250 Esiteks tuleb märkida, et direktiivi 2013/33 artikli 8 lõike 3 esimeses lõigus on ammendavalt loetletud erinevad alused, mis võivad õigustada rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamist, ning et igaüks neist alustest vastab konkreetsele vajadusele ja on teistest sõltumatu (15. veebruari 2016. aasta kohtuotsus N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punkt 59, ja 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus K., C-18/16, EU:C:2017:680, punkt 42).

251 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 189 aga rõhutas, ei ole üheski selle direktiivi artikli 8 lõike 3 esimeses lõigus nimetatud alustest silmas peetud olukorda, kus rahvusvahelise kaitse taotlejal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks.

252 Lisaks, kuigi on tõsi, nagu on märgitud selle direktiivi põhjenduses 17, et selles direktiivis sätestatud kinnipidamise alused ei piira muude kinnipidamise aluste, sealhulgas kriminaalmenetluse raames riigisisese õiguse kohaste kinnipidamisaluste kohaldamist, mis ei ole seotud kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotlusega, peavad liikmesriigid selliste kinnipidamise aluste kehtestamisel siiski jälgima, et direktiivi 2013/33 eesmärgi ja põhimõtteid järgitakse (vt analoogia alusel 6. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Achughbabian, C-329/11, EU:C:2011:807, punkt 46).

253 Direktiivi 2013/33 artikli 17 lõikest 3 tuleneb aga, et liikmesriigid peavad võimaldama materiaalsed vastuvõtutingimused igale rahvusvahelise kaitse taotlejale, kellel ei ole piisavalt vahendeid oma tervisele vastava ja toimetulekuks vajaliku elatustaseme tagamiseks.

254 Sellest järeldub, et rahvusvahelise kaitse taotlejale, kellel puuduvad elatusvahendid, tuleb anda kas rahaline toetus, mis võimaldab talle eluaseme, või majutus loonusena mõnes selle direktiivi artiklis 18 nimetatud kohas, mida ei tohi segi ajada sama direktiivi artiklis 10 nimetatud kinnipidamiskeskustega. Järelikult ei saa rahvusvahelise kaitse taotlejale, kellel ei ole elatusvahendeid, artikli 18 tähenduses loonusena majutuse andmine kaasa tuua seda, et ta jääb ilma oma liikumisvabadusest, välja arvatud juhul, kui sama direktiivi artikli 20 kohaselt on talle määratud mõni sanktsioon (vt selle kohta 12. novembri 2019. aasta kohtuotsus Haqbin, C-233/18, EU:C:2019:956, punkt 52).

255 Seega, ja ilma et oleks vaja uurida, kas rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamine põhjusel, et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, on alus kinnipidamiseks, mis ei sõltu tema rahvusvahelise kaitse taotleja staatusest, piisab, kui märkida, et selline alus riivab igal juhul nende materiaalsete vastuvõtutingimuste põhisisu, mis tuleb talle rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise ajal tagada, ega järgi järelikult direktiivi 2013/33 põhimõtteid ega eesmärki.

256 Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2013/33 artikli 8 lõike 3 esimese lõiguga on vastuolus see, et rahvusvahelise kaitse taotlejat peetakse kinni üksnes sel põhjusel, et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks.

- 257 Teisena peab direktiivi 2013/33 artikli 9 lõike 2 kohaselt andma rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamiseks kirjaliku korralduse kohtu- või haldusasutus ning kinnipidamiskorralduses tuleb muu hulgas esitada selle aluseks olevad faktilised ja õiguslikud põhjendused.
- 258 Lisaks näeb selle direktiivi artikli 8 lõige 2 ette, et kinnipidamist võib kohaldada vaid siis, kui see on vajalik, hinnates iga juhtumit eraldi, ja kui muid leebemaid alternatiivseid sunnimeetmeid ei ole võimalik tõhusalt kohaldada. Sellest järeldub, et liikmesriigi ametiasutused võivad rahvusvahelise kaitse taotlejat kinni pidada alles pärast seda, kui nad on igal üksikjuhul kontrollinud, kas selline kinnipidamine on sellega taotletava eesmärgi seisukohast proportsionaalne (14. septembri 2017. aasta kohtuotsus K., C-18/16, EU:C:2017:680, punkt 48).
- 259 Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2013/33 artikli 8 lõigetega 2 ja 3 ning artikli 9 lõikega 2 on vastuolus see, et rahvusvahelise kaitse taotlejat peetakse kinni, ilma et enne oleks kontrollitud selle meetme vajalikkust ja proportsionaalsust ning ilma et oleks tehtud haldus- või kohtuotsust, milles oleksid ära toodud faktilised ja õiguslikud asjaolud, mille tõttu on kinnipidamise korraldus antud.
- 260 Kolmandana nõuab direktiivi 2013/33 artikli 9 lõike 3 esimene lõik, et juhuks, kui haldusasutus on andnud rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamise korralduse, näevad liikmesriigid ette kinnipidamise õiguspärasuse kiire kohtuliku läbivaatamise kohtu omal algatusel ja/või kinnipeetava isiku taotlusel. Lisaks näeb selle direktiivi artikli 9 lõige 5 ette, et kinnipidamise jätkamist kontrollib kohus mõistlike ajavahemike möödudes kas omal algatusel või asjaomase taotleja taotlusel.
- 261 Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2013/33 artikli 9 lõigetega 3 ja 5 on vastuolus see, et liikmesriik ei näe ette mingit kohtulikku kontrolli selle haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega antakse korraldus rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamiseks.
- 262 Neljandana on direktiivi 2013/33 artikli 9 lõikes 1 sätestatud, et rahvusvahelise kaitse taotleja peetakse kinni võimalikult lühikeseks ajaks ja kuni tema kinnipidamise alus on kohaldatav, sealjuures tuleb selle kinnipidamise alusega seotud haldusmenetlused läbi viia nõuetekohase hoolsusega ning nendes menetlustes tekkivad viivitused, mida ei ole põhjustanud taotleja, ei saa õigustada kinnipidamise kestuse pikendamist.
- 263 Seevastu ei ole üheski direktiivi 2013/33 sättes ette nähtud kindlat tähtaega, mille möödumisel peaksid liikmesriigid rahvusvahelise kaitse taotlejate kinnipidamise lõpetama. Selles osas tuleb märkida, et kuigi ettepaneku võtta vastu direktiiv (KOM(2008) 815 lõplik) artiklis 9 oli sõnaselgelt ette nähtud, et kinnipidamiskorralduses tuleb täpsustada kinnipidamise maksimaalne kestus, ei sisaldu seda nõuet direktiivi 2013/33 lõplikus tekstis.
- 264 Tuleb siiski lisada, et rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamise maksimaalse kestuse kindlaks määramata jätmine järgib tema õigust vabadusele, mis on sätestatud harta artiklis 6, vaid juhul, kui taotlejal on direktiivi 2013/33 artikli 9 kohased tõhusad menetluslikud tagatised, mis võimaldavad tema kinnipidamise lõpetada niipea, kui see ei ole enam taotletava eesmärgi seisukohast vajalik või proportsionaalne. Eelkõige juhul, kui rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamine ei ole ajaliselt piiratud, peab menetlev ametiasutus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses tegutsema nõutava hoolsusega (vt analoogia alusel EIK 22. juuni 2017. aasta otsus S.M.M. vs. Ühendkuningriik, CE:ECHR:2017:0622JUD 007745012, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 265 Sellest järeldub, et direktiivi 2013/33 artikliga 9 ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei näe ette tähtaega, mille jooksul rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamine loetakse automaatselt õigusvastaseks, tingimusel et see liikmesriik tagab ühelt poolt, et kinnipidamine kestab ainult seni, kuni selleks on õiguslik alus, ja teiselt poolt viiakse selle alusega seotud haldusmenetlused läbi hoolikusega.

266 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kolmanda küsimuse punktidele c ja d tuleb vastata, et direktiivi 2013/33 artikleid 8 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus esiteks see, et rahvusvahelise kaitse taotlejat peetakse kinni üksnes põhjusel, et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, teiseks see, et kinnipidamine toimub ilma, et enne oleks tehtud põhjendatud otsus, mille alusel isikut kinni peetakse, ning ilma et oleks analüüsitud sellise meetme vajalikkust ja proportsionaalsust, ja kolmandaks see, et selle haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega anti korraldus taotleja kinnipidamiseks, puudub mis tahes kohtulik kontroll. Seevastu tuleb selle direktiivi artiklit 9 tõlgendada nii, et see ei kohusta liikmesriike kindlaks määrama kinnipidamise maksimaalset kestust, tingimusel et nende riigisisene õigus tagab, et kinnipidamine kestab ainult seni, kuni selleks on õiguslik alus ja kui selle alusega seotud haldusmenetlused viiakse läbi hoolikusega.

Direktiivis 2008/115 ette nähtud kinnipidamistingimused

267 Neljanda küsimuse punktidega b, c ja d palub eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2008/115 artikleid 15 ja 16 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus esiteks see, et kolmanda riigi kodanikku peetakse kinni ainult sel põhjusel, et tema suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus, ning et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, teiseks see, et kinnipidamine toimub ilma, et enne oleks tehtud otsus, mille alusel isikut kinni peetakse, ning ilma et oleks analüüsitud sellise meetme vajalikkust ja proportsionaalsust, kolmandaks see, et isikul pole mingisugust võimalust enda kinnipidamist ja selle jätkumist vaidlustada, ja neljandaks, kui kinnipidamise täpset kestust pole kindlaks määratud.

268 Esimesena tuleneb direktiivi 2008/115 artikli 15 lõikest 1 sõnaselgelt, et liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku kinnipidamine võib juhul, kui pole muid piisavaid, kuid leebemaid sunnimeetmeid, mida oleks võimalik tõhusalt kohaldada, olla põhjendatud üksnes selle kodaniku tagasisaatmise ettevalmistamiseks ja/või väljasaatmise korraldamiseks, eriti juhul, kui esineb põgenemise oht või kui see kodanik hoiab kõrvale tagasisaatmise ettevalmistamisest või väljasaatmismenetlusest või takistab neid.

269 Üksnes juhul, kui väljasaatmise teel tagasisaatmisotsuse täitmine võib igale konkreetsele olukorrale antud hinnangut arvestades asjaomase isiku käitumise tõttu ebaõnnestuda, võivad liikmesriigid võtta sellelt isikult kinnipidamise teel vabaduse (28. aprilli 2011. aasta kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punkt 39).

270 Seega ei ole asjaolu, et kolmanda riigi kodaniku suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus ja tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, piisav tema kinnipidamiseks direktiivi 2008/115 artikli 15 alusel.

271 Nimelt ei ole see asjaolu üks neist, mis võiks juhul, kui kinnipidamismeedet ei rakendataks, ohustada tagasisaatmise ja väljasaatmise menetluse tõhusust (vt selle kohta 30. novembri 2009. aasta kohtuotsus Kadzoev, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, punktid 68 ja 70).

272 Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2008/115 artikliga 15 on vastuolus kolmanda riigi kodaniku kinnipidamine üksnes sel põhjusel, et tema suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus ja et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks.

273 Teisena tuleneb direktiivi 2008/115 artikli 15 lõikest 2, et kinnipidamise peavad määrama haldus- või kohtuasutused kirjaliku aktiga, milles on ära toodud selle põhjenduseks olevad faktilised ja õiguslikud asjaolud. Nimetatud põhjenduste teatavaks tegemise kohustus on vajalik nii selleks, et võimaldada asjaomasel isikul kaitsta oma õigusi parimates võimalikes tingimustes ja otsustada täielikult informeerituna, kas on tarvis pöörduda pädevasse kohtusse, kui ka selleks, et võimaldada kohtul kontrollida asjaomase akti õiguspärasust (5. juuni 2014. aasta kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punktid 41 ja 45).

- 274 Nagu on pealegi märgitud direktiivi 2008/115 põhjendustes 13, 16 ja 24, on iga selle direktiivi kohaselt määratud kinnipidamine rangelt piiritletud nimetatud direktiivi IV peatüki sätetega, et tagada ühelt poolt proportsionaalsuse põhimõtte järgimine seoses võetud abinõude ja taotletavate eesmärkidega, ja teiselt poolt asjaomaste kolmanda riigi kodanike põhiõiguste austamine. Nagu tuleneb nimetatud direktiivi artikli 15 lõike 1 esimesest lõigust, võib kinnipidamise määrata alles pärast seda, kui on kontrollitud, kas teised leebemad sunnimeetmed ei olnud piisavad. Nagu seda kinnitab sama direktiivi põhjendus 6, tuleb vastavalt liidu õiguse üldpõhimõtetele võtta kõnealuse direktiivi alusel tehtavad otsused, sealhulgas kinnipidamiskorraldused, vastu juhtumipõhiselt ja lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest (vt selle kohta 5. juuni 2014. aasta kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punktid 55 ja 70).
- 275 Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2008/115 artikli 15 lõigetega 1 ja 2 on vastuolus see, et liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivat kolmanda riigi kodanikku peetakse kinni, ilma et enne oleks analüüsitud selle meetme vajalikkust ja proportsionaalsust ning oleks antud kinnipidamiskorraldus, milles on ära toodud selle aluseks olevad faktilised ja õiguslikud asjaolud.
- 276 Kolmandana sätestab direktiivi 2008/115 artikli 15 lõike 2 kolmas lõik, et juhuks, kui kinnipidamise on määranud haldusasutused, näevad liikmesriigid ette kinnipidamise õiguspärasuse kiirendatud kohtuliku läbivaatamise kas kohtu omal algatusel või asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotlusel. Lisaks näeb sama direktiivi artikli 15 lõige 3 ette, et pikaajalise kinnipidamise korral kontrollib kohus, et kinnipidamise vajadus vaadatakse mõistlike ajavahemike möödudes uuesti läbi.
- 277 Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2008/115 artikli 15 lõigetega 2 ja 3 on vastuolus see, et liikmesriik ei näe ette mingit kohtulikku kontrolli selle haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega antakse korraldus liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku kinnipidamiseks.
- 278 Neljandana tuleneb direktiivi 2008/115 artikli 15 lõike 1 viimasest lõigust ja lõikest 4, et ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku kinnipidamine peab olema võimalikult lühike ja see peab kestma ainult seni, kuni kestab väljasaatmise korraldamine, mida tehakse nõuetekohase hoolsusega, kusjuures juhul, kui ilmneb, et väljasaatmine ei ole enam mõistlik või kinnipidamise aluseks olnud tingimused ei ole enam täidetud, ei ole kinnipidamine enam põhjendatud ning asjaomane isik tuleb viivitamatult vabastada.
- 279 Lisaks näevad sama direktiivi artikli 15 lõiked 5 ja 6 ette, et iga liikmesriik sätestab kinnipidamise piiratud kestuse, mis ei tohi ületada kuut kuud, kusjuures seda ajavahemikku võib pikendada üksnes kindlaksmääratud ajavahemikuks, mis ei ületa täiendavat 12 kuud, ning üksnes juhtudel, kui hoolimata liikmesriigi ametiasutuste kõikidest mõistlikest jõupingutustest on tõenäoline, et väljasaatmine kestab asjaomase kolmanda riigi kodaniku koostöö puudumise või kolmandatest riikidest vajalike dokumentide hankimise tõttu tõenäoliselt kauem. Kuna selle maksimaalse tähtaja ületamine ei ole mingil juhul lubatud, tuleb kinnipeetud isik igal juhul kohe vabastada niipea, kui on saavutatud maksimaalne 18 kuu pikkune kinnipidamine (vt selle kohta 30. novembri 2009. aasta kohtuotsus Kadzoev, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, punktid 60 ja 69).
- 280 Sellest järeldub, et direktiivi 2008/115 artikli 15 lõikega 1 ja lõigetega 4–6 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ühelt poolt ei näe ette, et ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku kinnipidamist peetakse automaatselt ebaseaduslikuks maksimaalse 18 kuu möödumisel, ning mis teiselt poolt ei taga, et see kinnipidamine kestab ainult seni, kuni kestab väljasaatmise korraldamine, mida tehakse nõuetekohase hoolsusega.
- 281 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et neljanda küsimuse punktidele b, c ja d tuleb vastata, et direktiivi 2008/115 artiklit 15 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus esiteks see, et kolmanda riigi kodanikku peetakse kinni ainult sel põhjusel, et tema suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus ning et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, teiseks see, et kinnipidamine toimub ilma, et enne oleks tehtud põhjendatud otsus, mille alusel isikut kinni peetakse, ning ilma et oleks analüüsitud sellise

meetme vajalikkust ja proportsionaalsust, kolmandaks see, et selle haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega anti kinnipidamiskorraldus, puudub mis tahes kohtulik kontroll, ja neljandaks, kui see kinnipidamine võib kesta rohkem kui 18 kuud ja jätkuda vaatamata sellele, et väljasaatmist enam ei korraldata või ei korraldata seda nõuetekohase hoolsusega.

Õigusvastase kinnipidamise tagajärjed

- 282 Kolmanda küsimuse punktiga e ja neljanda küsimuse punktiga e soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu õigust ja eelkõige harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiva rahvusvahelise kaitse taotleja või kolmanda riigi kodaniku kinnipidamine on ilmselt vastuolus liidu õigusnormidega, võib liikmesriigi kohus esialgse õiguskaitse korras kohustada pädevat riigiasutust määrama ebaseaduslikult kinnipeetavale isikule elukoha, mis ei ole kinnipidamiskoht.
- 283 Kõigepealt on oluline rõhutada, et eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul ei saa kohtulikku kontrolli teostada ei haldusotsuse suhtes, millega anti korraldus paigutada põhikohtuasjade kaebajad Röske transiiditsooni sektorisse, mis on mõeldud varjupaigataotlejatele, ega otsuse suhtes, millega anti korraldus paigutada nad selle transiiditsooni sektorisse, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud.
- 284 Euroopa Kohtu istungil viitas Ungari valitsus siiski teatavatele menetlusnormidele, mis tema hinnangul võimaldavad teostada sellesse transiiditsooni paigutamise üle kohtulikku kontrolli, mis vastab liidu õiguse nõuetele.
- 285 Lõppkokkuvõttes peab eelotsusetaotlused esitanud kohus, kes on ainsana pädev tõlgendama riigisisest õigust, kontrollima, kas mõnel kohtul on selle õiguse alusel võimalik kontrollida, kas põhikohtuasjade kaebajate paigutamine Röske transiiditsooni ja nende seal hoidmine on õiguspärane.
- 286 Kuid nagu on sisuliselt rõhutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 234, tuleb Euroopa Kohtul lähtuda olukorrast, mis eelotsusetaotlused esitanud kohtu hinnangul on tuvastatud, kusjuures Euroopa Kohtule ei ole siduvad põhikohtumenetluse poolte oletused.
- 287 Seega peab Euroopa Kohus esimesena kindlaks tegema, kas juhul, kui eelotsusetaotlused esitanud kohus leiab, et põhikohtuasjade kaebajate paigutamine Röske transiiditsooni, mis on mõeldud kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, kujutab endast kinnipidamist, võib eelotsusetaotlused esitanud kohus liidu õiguse alusel tunnistada ennast pädevaks kontrollima sellise kinnipidamise õiguspärasust, vaatamata sellele, et puuduvad mis tahes riigisisised õigusnormid, mis võimaldaksid sellist kohtulikku kontrolli teostada.
- 288 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et direktiivi 2008/115 artikkel 15 on tingimusteta ja piisavalt täpne ning et sellel on seega vahetu õigusmõju (vt selle kohta 28. aprilli 2011. aasta kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punktid 46 ja 47, ning 5. juuni 2014. aasta kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punkt 54). Sarnastel põhjustel tuleb asuda seisukohale, et ka direktiivi 2013/33 artikli 9 on selline mõju.
- 289 Lisaks kujutavad direktiivi 2008/115 artikli 15 lõike 2 kolmas lõik ja direktiivi 2013/33 artikli 9 lõige 3 endast harta artikliga 47 tagatud õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele materialiseerumist asjaomases valdkonnas. Nagu on rõhutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 140, on harta artikkel 47 iseenesest piisav ega vaja täpsustamist liidu või riigisisestes õigusnormides, selleks et anda üksikisikutele õigus, millele saab sellisena tugineda.

- 290 Teiseks ei kujuta riigisiseseid õigusnormid, mis ei taga kohtulikku kontrolli sellise haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega antakse korraldus pidada kinni liikmesriigis ebaseaduslikult viibivat rahvusvahelise kaitse taotlejat või kolmanda riigi kodanikku, endast mitte ainult – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 261 ja 277 – direktiivi 2008/115 artikli 15 lõike 2 kolmanda lõigu ja direktiivi 2013/33 artikli 9 lõike 3 rikkumist, vaid eiravad ka harta artikliga 47 tagatud õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele põhisisu, kuna need välistavad täielikult selle, et mõni kohus otsustaks, kas kinnipeetavatele kolmandate riikide kodanikele liidu õigusega antud õigusi ja vabadusi on järgitud.
- 291 Seega, ja käesoleva kohtuotsuse punktides 138–146 toodud põhjustega analoogsetel põhjustel, panevad liidu õiguse esimuse põhimõte ja harta artikliga 47 tagatud õigus tõhusale kohtulikule kaitsele eelotsusetaotlused esitanud kohtule kohustuse tunnistada end juhul, kui ta leiab, et põhikohtuasjade kaebajaid peetakse kinni, pädevaks sellise kinnipidamise õiguspärasust hindama, jättes vajaduse korral kohaldamata iga riigisisese õigusnormi, mis keelab tal selliselt toimida.
- 292 Teisena tuleb rõhutada, et direktiivi 2008/115 artikli 15 lõike 2 viimane lõik ja direktiivi 2013/33 artikli 9 lõike 3 viimane lõik sätestavad sõnaselgelt, et kui leitakse, et kinnipidamine on õigustvastane, tuleb asjaomane isik viivitamatult vabastada.
- 293 Sellest järeldub, et liikmesriigi kohtul peab olema võimalik asendada selle ametiasutuse otsus, kes andis kinnipidamiskorralduse, enda otsusega ja määrata kas kinnipidamisele alternatiivne meede või asjaomase isiku vabastamine (vt selle kohta 5. juuni 2014. aasta kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punkt 62). Kinnipidamisele alternatiivse meetme määramine on siiski mõeldav üksnes juhul, kui asjaomase isiku kinnipidamise alus on veel kehtiv, kuid see kinnipidamine ei ole või enam ei ole selle aluse seisukohalt vajalik või sellega proportsionaalne.
- 294 Seega võimaldavad direktiivi 2008/115 artikli 15 lõige 2 ja direktiivi 2013/33 artikli 9 lõige 3 eelotsusetaotlused esitanud kohtul juhul, kui riigisisese õiguse alusel pole selleks pädev mõni muu kohus, teha otsuse põhikohtuasja kaebajate viivitamata vabastamiseks, kui ta leiab, et nende paigutamine Röske transiiditsooni sektorisse, mis on mõeldud üksnes neile kolmandate riikide kodanikele, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, kujutab endast kinnipidamist, mis on vastuolus seda küsimust reguleerivate liidu õigusnormidega.
- 295 Kolmandana, mis puudutab võimalust kohustada pädevat haldusasutust esialgse õiguskaitse korras määrama põhikohtuasjade kaebajatele elukoha, siis tuleb esiteks rahvusvahelise kaitse taotleja kohta märkida, et kuigi direktiivi 2013/33 artikli 9 lõike 3 viimane lõik näeb ette üksnes selle, et selline taotleja vabastatakse viivitamatult, kui ilmneb, et tema kinnipidamine on ebaseaduslik, jääb ta siiski pärast vabanemist endiselt rahvusvahelise kaitse taotlejaks, mistõttu kohaldatakse talle nimetatud direktiivi artikli 17 kohaselt materiaalset vastuvõtutingimusi. Kuid nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 245, on nende materiaalsete vastuvõtutingimuste hulgas rahalise toetuse andmine, mis võimaldab nimetatud taotlejale eluaseme, või majutuse andmine loonusena.
- 296 Lisaks tuleneb direktiivi 2013/33 artiklist 26, et rahvusvahelise kaitse taotlejal peab olema võimalus vaidlustada otsuseid, mis puudutavad muu hulgas materiaalsete vastuvõtutingimuste tagamist. Seega tuleb kohtul, kes on riigisisese õiguse kohaselt pädev sellist kaebust lahendama, tagada, et rahvusvahelise kaitse taotleja taotluse menetlemise ajal oleks tagatud tema õigus eluasemele, arvestades, et – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 254 – selline majutamine ei või seisneda *de facto* kinnipidamises.
- 297 Lõpuks tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab liikmesriigi kohtul, kelle lahendada on liidu õigusega reguleeritav vaidlus, olema võimalus kohaldada esialgset õiguskaitset sellise kohtuotsuse täieliku toime kindlustamiseks, mis tehakse liidu õigusest väidetavalt tulenevate õiguste olemasolu kohta (vt eelkõige 19. juuni 1990. aasta kohtuotsus Factortame jt, C-213/89, EU:C:1990:257, punkt 21, ja 15. jaanuari 2013. aasta kohtuotsus Križan jt, C-416/10, EU:C:2013:8, punkt 107).

- 298 Sellest järeldub, et direktiivi 2013/33 artikkel 26 nõuab, et rahvusvahelise kaitse taotlejal, kelle kinnipidamine on lõppenud, oleks võimalik riigisisese õiguse alusel pädevas kohtus tugineda oma õigusele saada kas rahalist toetust, mis võimaldab talle eluaseme, või majutust loonusena, kusjuures sellel kohtul on liidu õiguse alusel õigus kohaldada kuni lõpliku otsuse tegemiseni esialgset õiguskaitset.
- 299 Tuleb lisada, et käesoleva kohtuotsuse punktides 138–146 toodutega analoogsetel põhjustel kohustavad liidu õiguse esimuse põhimõtte ja harta artikliga 47 tagatud õigus tõhusale kohtulikule kaitsele eelotsusetaotlused esitanud kohut tunnistama ennast pädevaks käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud kaebusi lahendama, kui ükski teine kohus ei ole riigisisese õiguse kohaselt pädev neid lahendama.
- 300 Mis teiseks puudutab kolmanda riigi kodanikke, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, siis tuleb märkida, et direktiivi 2008/115 artikli 15 lõike 2 viimane lõik sätestab sarnaselt direktiivi 2013/33 artikli 9 lõike 3 viimase lõiguga vaid kohustuse vabastada asjaomane isik viivitamatult, kui ilmneb, et tema kinnipidamine on õigusvastane.
- 301 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kolmanda küsimuse punktile e ja neljanda küsimuse punktile e tuleb vastata järgmiselt:
- Liidu õiguse esimuse põhimõtet ja harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele tuleb tõlgendada nii, et need kohustavad liikmesriigi kohut juhul, kui puudub riigisisene õigusnorm, mis näeks ette kohtuliku kontrolli sellise haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega antakse korraldus pidada kinni liikmesriigis ebaseaduslikult viibivaid rahvusvahelise kaitse taotlejaid või kolmanda riigi kodanikke, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, tunnistama ennast pädevaks otsustama sellise kinnipidamise õiguspärasuse üle ja annavad sellele kohtule õiguse vabastada asjaomased isikud viivitamatult, kui ta leiab, et see kinnipidamine kujutab endast liidu õigusega vastuolus olevat kinnipidamist.
 - Direktiivi 2013/33 artiklit 26 tuleb tõlgendada nii, et see nõuab, et rahvusvahelise kaitse taotlejal, kelle kinnipidamine, mis on tunnistatud õigusvastaseks, on lõppenud, oleks võimalik riigisisese õiguse alusel pädevas kohtus tugineda oma õigusele saada kas rahalist toetust, mis võimaldab talle eluaseme, või majutust loonusena, kusjuures sellel kohtul on liidu õiguse alusel õigus kohaldada kuni lõpliku otsuse tegemiseni esialgset õiguskaitset.
 - Liidu õiguse esimuse põhimõtet ja harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele tuleb tõlgendada nii, et need kohustavad liikmesriigi kohut juhul, kui puudub riigisisene õigusnorm, mis näeks ette kohtuliku kontrolli õiguse üle eluasemele direktiivi 2013/33 artikli 17 tähenduses, tunnistama ennast pädevaks lahendama kaebust, mille ese on selle õiguse tagamine.

Kohtukulud

302 Kuna põhikohtuasjade poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotlused esitanud kohtus pooleliolevate asjade üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel artiklit 13 tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt saab asjaomane kolmanda riigi kodanik vaidlustada varasemas tagasisaatmisotsuses nimetatud sihtriigi muutmise haldusorgani poolt üksnes haldusasutusele esitatava vaidega, ilma et oleks tagatud selle asutuse otsuse hilisem kohtulik kontroll. Niisugusel juhul tuleb liidu õiguse esimuse põhimõtet ja põhiõiguste harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele tõlgendada nii, et need kohustavad liikmesriigi kohut, kellele on esitatud kaebus, milles vaidlustatakse sihtriigi sellise muutmise õiguspärasus tagasisaatmisotsuses liidu õiguse seisukohast, tunnistama ennast pädevaks seda kaebust läbi vaatama.
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artiklit 33 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis lubab jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et taotleja on saabunud asjaomase liikmesriigi territooriumile sellise riigi kaudu, kus teda ei ähvarda tagakiusamine või suure kahju oht selle riigisisese normi tähenduses, millega on üle võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, artikkel 15, või kus on tagatud piisav kaitse.
3. Direktiivi 2013/32 koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 18 ja ELL artikli 4 lõikest 3 tuleneva lojaalse koostöö põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et kui varjupaigataotluse kohta on tehtud otsus jätta see läbi vaatama, ja see otsus on kinnitatud jõustunud kohtulahendiga enne, kui tuvastati selle läbi vaatamata jätmise otsuse vastuolu liidu õigusega, siis ei ole menetlev ametiasutus direktiivi 2013/32 artikli 2 punkti f tähenduses kohustatud seda taotlust omal algatusel uuesti läbi vaatama. Direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkti d tuleb tõlgendada nii, et Euroopa Kohtu sellise otsuse olemasolu, milles tuvastatakse selliste riigisiseste õigusnormide vastuolu liidu õigusega, mis lubavad jätta rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et taotleja on saabunud asjaomase liikmesriigi territooriumile sellise riigi kaudu, kus teda ei ähvarda tagakiusamine või suure kahju oht või kus on tagatud piisav kaitse, on uus asjaolu rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamisel nimetatud sätte tähenduses. Lisaks ei ole see säte kohaldatav korduva taotlusele selle direktiivi artikli 2 punkti q tähenduses, kui menetlev ametiasutus tuvastab, et varasema taotluse lõplik tagasilükkamine on liidu õigusega vastuolus. Selline järeldus on tingimata siduv nimetatud asutusele, kui see vastuolu nähtub Euroopa Kohtu otsusest või tuvastatakse täiendavalt liikmesriigi kohtu otsusega.
4. Direktiivi 2008/115 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded, tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodanikule pandud kohustus jääda püsivalt piiratud ja

suletud transiiditsooni, kus tema liikumine on piiratud ja seda kontrollitakse, ning kust ta ei saa seaduslikult vabatahtlikult lahkuda üheski suunas, on vabaduse võtmine, mis on iseloomulik „kinnipidamisele“ nende direktiivide tähenduses.

5. Direktiivi 2013/32 artiklit 43 tuleb tõlgendada nii, et see ei luba rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamist transiiditsoonis kauem kui neli nädalat.
6. Direktiivi 2013/33 artikleid 8 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus esiteks see, et rahvusvahelise kaitse taotlejat peetakse kinni üksnes põhjusel, et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, teiseks see, et kinnipidamine toimub ilma, et enne oleks tehtud põhjendatud otsus, mille alusel isikut kinni peetakse, ning ilma et oleks analüüsitud sellise meetme vajalikkust ja proportsionaalsust, ja kolmandaks see, et selle haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega anti korraldus taotleja kinnipidamiseks, puudub mis tahes kohtulik kontroll. Seevastu tuleb selle direktiivi artiklit 9 tõlgendada nii, et see ei kohusta liikmesriike kindlaks määrama kinnipidamise maksimaalset kestust, tingimusel et nende riigisisene õigus tagab, et kinnipidamine kestab ainult seni, kuni selleks on õiguslik alus ja kui selle alusega seotud haldusmenetlused viiakse läbi hoolikusega.
7. Direktiivi 2008/115 artiklit 15 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus esiteks see, et kolmanda riigi kodanikku peetakse kinni ainult sel põhjusel, et tema suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus ning et tal puuduvad vahendid enda ülalpidamiseks, teiseks see, et kinnipidamine toimub ilma, et enne oleks tehtud põhjendatud otsus, mille alusel isikut kinni peetakse, ning ilma et oleks analüüsitud sellise meetme vajalikkust ja proportsionaalsust, kolmandaks see, et selle haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega anti kinnipidamiskorraldus, puudub mis tahes kohtulik kontroll, ja neljandaks see, et see kinnipidamine võib kesta rohkem kui 18 kuud ja jätkuda vaatamata sellele, et väljasaatmist enam ei korraldata või ei korraldata seda nõuetekohase hoolsusega.
8. Liidu õiguse esimuse põhimõtet ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele tuleb tõlgendada nii, et need kohustavad liikmesriigi kohut juhul, kui puudub riigisisene õigusnorm, mis näeks ette kohtuliku kontrolli sellise haldusotsuse õiguspärasuse üle, millega antakse korraldus pidada kinni liikmesriigis ebaseaduslikult viibivaid rahvusvahelise kaitse taotlejaid või kolmanda riigi kodanikke, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, tunnistama ennast pädevaks otsustama sellise kinnipidamise õiguspärasuse üle ja annavad sellele kohtule õiguse vabastada asjaomased isikud viivitamatult, kui ta leiab, et see kinnipidamine kujutab endast liidu õigusega vastuolus olevat kinnipidamist.

Direktiivi 2013/33 artiklit 26 tuleb tõlgendada nii, et see nõuab, et rahvusvahelise kaitse taotlejal, kelle kinnipidamine, mis on tunnistatud õigusvastaseks, on lõppenud, oleks võimalik riigisisese õiguse alusel pädevas kohtus tugineda oma õigusele saada kas rahalist toetust, mis võimaldab talle eluaseme, või majutust loonuse, kusjuures sellel kohtul on liidu õiguse alusel õigus kohaldada kuni lõpliku otsuse tegemiseni esialgset õiguskaitset.

Liidu õiguse esimuse põhimõtet ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele tuleb tõlgendada nii, et need kohustavad liikmesriigi kohut juhul, kui puudub riigisisene õigusnorm, mis näeks ette kohtuliku kontrolli õiguse üle eluasemele direktiivi 2013/33 artikli 17 tähenduses, tunnistama ennast pädevaks lahendama kaebust, mille ese on selle õiguse tagamine.

Allkirjad